

Анализ на състоянието и управлението на отпадъците в Община Смядово

Приложение към Програмата за управление на отпадъците на
територията на Община Смядово 2021 – 2028 г.

Анализ на състоянието, относно отпадъците.

Жителите на дадена административна единица образуват различно количество отпадъци с различен състав. Тези показатели зависят от социалния статус, битовите особености на средата, изградената култура на потребление и други фактори. Непрекъснато нарастващото количество смесени отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията в община Смядово, налага предприемането на мерки за тяхното намаляване, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването им като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Община Смядово е една от сравнително малките общини в България, но се сблъсква с почти пълната гама проблеми, свързани с управлението на отпадъците.

ЗУО разделя отпадъците по видове, както следва:

- битови;
- производствени;
- опасни;
- строителни;
- биоразградими;
- масово разпространени.

Общинските власти играят важна роля в изпълнението на политиката по отношение опазване на околната среда, подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци, чрез сключването на договори и в това отношение основните им функции включват:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци;
- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистване на уличните платна, тротоарите, площадките, алеите и поддържане на зелените площи и други територии от населените места предназначени за обществено ползване;
- избора на площадки, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци, чрез включването в регионална система;
- разделно събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки, чрез организация по оползотворяване;
- организирането и прилагане на системата за разделно събиране и съхранение на излезли от употреба моторни превозни средства с фирми получили разрешение от МОСВ;
- предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаване на незаконни сметища, чрез контрол от длъжностни лица;
- определяне на места за поставяне на негодни за употреба батерии;

Битови отпадъци

Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Процесите, свързани с образуване, събиране, извозване, депониране и друго обезвреждане на отпадъците, са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия, в които се осъществява човешката дейност.

Количеството и съставът на отпадъците зависят от:

- Мястото на образуване.
- Стандарта на живот на населението и неговата култура.
- Степен на благоустроеност на населените места.
- Начин на отопление.
- Други фактори.

Като се изхожда от административно-териториалната и социално-икономическа характеристика на община Смядово, основните източници на ТБО се явяват:

- Домакинствата.
- Промислените предприятия.
- Търговски и обслужващи обекти.

В общината е въведено организирано сметосъбиране и сметоизвозване във всички населени места. В системата по организирано сметосъбиране е включено 100% от населението, като услугите се извършват по утвърдени графици и повторемост на изпълнението.

Сметосъбирането и сметоизвозването на битовите отпадъци се извършва от Общинско предприятие „Чистота, озеленяване, благоустройство и охрана” - гр. Смядово. До 31.12.2020г. смесеният битов отпадък, генериран от територията на община Смядово се извозва до сепарираща инсталация гр. Шумен за предварително третиране (сортиране) на битовите отпадъци, където се сепарира, отделя се рециклируемата фракция, а остатъчната фракция се депонира до Регионално депо за ТБО- Шумен.

Количествата твърди битови отпадъци, образувани на територията на Община Смядово през последните шест години, са представени в таблица №1

Таблица №1: Количества депонирани смесени и разделно събрани битови отпадъци от община Смядово за периода 2015-2020 г.

Година	Генерирани смесени битови отпадъци (тон/година)	Количество разделно събрани битови отпадъци(тон/година)	Население (брой жители) ¹	Норма на натрупване кг./жител/година
2015	1394,57	-	6226	223,99
2016	1331,44	31,390	6186	220,31
2017	1179,76	27,920	6118	197,40
2018	1388,46	15,870	6062	231,66
2019	1369,90	17,380	6000	231,21
2020	1376,90	19,210	6109	228,53
Средно годишно количество	1340,17	111,77	6117	222,18

Източник: Община Смядово

След направения анализ на представените данни е видно, че генерираното количество смесени битови отпадъци за периода 2015-2020 г. е 8041,03 тона или 1 340,17 тона средно годишно. Генерираното количество на общия битов отпадък в община Смядово в периода 2015г. – 2020 г. намалява с около 1,27%, но се наблюдава леко увеличение на нормата на натрупване с 1,98%. За същия период се наблюдава и бавно намаление на населението с около 1,88%. Най- съществено увеличение се наблюдава през 2018г. – 1 388, 46 тона. През 2019г. се отчита лек спад в количествата – 1 369,90 тона. Тази тенденция се дължи от една страна на въведеното разделно събиране на отпадъци, а от друга на намаляване броя на населението и на завишения контрол от страна на Общината и на провежданите информационни кампании за значимостта от оползотворяване на отпадъците.

Цитираните количества ТБО са образувани не само в домакинствата, но също и в обществените сгради, търговските обекти и тези, действащи в сферата на услугите.

¹ Населението в брой жители е по данни на НСИ към 31-ви Декември на съответната календарна година.

Важен показател за управление на отпадъците е *нормата на натрупване на отпадъците*, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. От извършения морфологичен анализ на образуваните смесени битови отпадъци в Община Смядово, съгласно Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, утвърдена със Заповед №РД-149/26.02.2019 г. на министъра на околната среда и водите и данните на НСИ за населението на общината (към 31.12.2017 г.) – 6 118 жители, в доклада е определена средната норма на натрупване на отпадъците за един човек в общината е 256 кг./год./човек (НПУО).

От анализа на данните в периода 2015-2020 е видно, че нормата на натрупване за Община Смядово варира в границите от 197 до 231 кг./жител/годишно, което е значително по-ниско от определената норма на натрупване по вид общини, според размера на населените места - 346 кг./жител/годишно за общини с население от 3 000 до 25 000 ж. (НПУО 2021-2028 г.).

За целите на програмата са използвани данните от морфологичният анализ на битовите отпадъци на Община Смядово е направен от дейностите по «Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България» по проект «Пилотни модели за екологосъобразно събиране и временно съхранение на опасни битови отпадъци». Морфологичният състав е характеристика, изразяваща количеството на отделните фракции (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали и др.), изразено в тонове и процент, спрямо общото количество на отпадъците. (Таблица 2)

Населението на Община Смядово през 2017 г. наброява 6118 жители. Количеството битов отпадък за 2017 година е 1562,14 тона. (с разделно събрани)

Таблица №2: Морфологичен състав на образуваните отпадъци в Община Смядово

Количество смесен отпадък на година т/год	1 562,14 тона
Население на общината	6118

Вид Отпадък	Количество смесен отпадък на година т/год	Разделно Събран Отпадък на година т/год	Общ Отпадък на Година т/год	Общ Отпадък на Година %
Хранителни	130,44	0,00	130,44	7,65%
Хартия	94,72	47,89	142,61	8,36%
Картон	78,11	6,07	84,18	4,94%
Пластмаса	275,76	26,38	302,14	17,72%
Текстил	94,86	0,00	94,86	5,56%
Гума	14,33	0,00	14,33	0,84%
Кожа	35,69	0,00	35,69	2,09%
Градински	223,91	141,22	365,12	21,42%
Дървесни	0,00	1,61	1,61	0,09%
Стъкло	100,28	9,64	109,91	6,45%
Метали	89,72	9,47	99,18	5,82%
Инертни>4 см	28,96	0,00	28,96	1,70%
Опасни	20,19	0,00	20,19	1,18%
Други	81,85	0,00	81,85	4,80%
Ситна Фракция<4см	193,89	0,00	193,89	11,37%
Общо	1 462,71т	242,26т	1 704,97т	100,00%

Източник: Извършен четирисезонен морфологичен анализ на състава на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Смядово, 2019 г.

Приблизителният състав на генерираните в община Смядово отпадъци през 2019 г. в тегловни проценти е: хранителни – 7,65%; хартия – 8,36%; пластмаса – 17,72%; текстил – 5,56%; гума - 0,84%; кожа – 2,09%; градински – 21,42%; дървесни отпадъци – 0,09%; стъкло – 6,45%; метали – 5,82%; инертни материали -1,70% и опасни отпадъци - 1,18%. Строителните инертни отпадъци (отпадъци от строителство, от домашен ремонт): камъни, тухли, бетон, гипс, без фракция „други“ - пепел и сгурия от твърдото гориво са 1,70 % от

морфологичния състав. В контейнерите за битова смет се изхвърлят значителни количества пръст, пепел, сгурия, които допринасят за „омърсяване и омокряне“ на пробите и довеждат до невъзможност да се идентифицира произхода на отпадъка. Този вид отпадъци, причислен към т.нар. фракция „други“ съставлява 4,80% от смесения битов отпадък, изследван по време на четирисезонния морфологичен анализ. Правят впечатление сезонните разлики в количествата на хранителните, градински и „други“ отпадъци. Най-висок относителен дял на градински и хранителни отпадъци има през сезон „есен“. Значителен ръст бележи фракция „други“ през зимния сезон, заради отпадъците от отопление с твърдо гориво.

Сравнявайки състава на генерираните отпадъци в Община Смядово с референтните стойности, съгласно Методиката от НПУО 2014-2020 г. (Таблица 3), можем да направим следните изводи: Отпадъците от пластмаса в Смядово превишават референтните стойности с 7,62 %, металите с 3,82 %, а опасните отпадъците с 0,58 %. Останалите видове фракции отпадъци в морфологичния състав са в стойности близки до референтните.

Таблица №3: Референтни стойности на морфологичния състав на отпадъците, съгласно Методиката от НПУО 2014-2020 г.

Видове отпадъци	Населени места от 3 до 25 хиляди жители
Хранителни	23.20%
Хартия	8.50%
Картон	5.50%
Пластмаса	10.10%
Текстил	3.70%
Гума	0.90%
Кожа	0.90%
Градински	21.70%
Дървесни	2.00%
Стъкло	6.10%
Метали	2.00%
Инертни	14.80%
Опасни	0.60%
Общо	100.00%

Източник: НПУО 2014-2020 г.

Във връзка с изчисленията, които общините ще правят и ще трябва да доказват пред МОСВ за изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци, те са задължени на определена периодичност да извършват морфологичен анализ на битовите си отпадъци, като използват Методиката, утвърдена през 2012 г. Това ще даде възможност за съпоставимост на данните и проследяване на тенденциите за промените в морфологията на битовите отпадъци.

До края на 2015 г. смесеният битов отпадък на Община Смядо не се сепарира и голяма част от рециклируемите отпадъци се депонират на Регионалното депо в гр. Шумен.

Във връзка със задължението по Закона за управление на отпадъците за предварително третиране на отпадъците и след проведена обществена поръчка с предмет: „Предоставяне на услуги на общините Шумен, Нови пазар, Велики Преслав, Каспичан и Смядово, по предварително третиране (сортиране) на смесени битови отпадъци“, открита с Решение №ЗОП33-01/05.09.2014г. се сключи договор на договор №ЗОП 33-06 от 19.02.2015г. с „ЕВРО ИМПЕКС“ ЕООД гр. София за предоставяне на услуги по предварително третиране на смесени битови отпадъци с код 20 03 01.

От 11.01.2016г. до 11.01.2021г. събраните битови отпадъци от Община Смядово се сепарират на сепариращата инсталация на „Евро Импекс“ ЕООД.

Таблица №4: Справка за сепарираните отпадъци от община Смядово на сепарищата инсталация на "Евроимпекс" за периода 2016-2020 г.

Година	Битови отпадъци, доставени за предварително третиране на входа на сепарираща инсталация – гр. Шумен /тона/	хартия и картон (тона) код 19 12 01	пластмаси (тона) код 19 12 04	стъкло (тона) код 19 12 05	черни и цветни метали (тона) код 19 12 02 код 19 12 03	минерални отпадъци (тона) код 19 12 09	дървени отпадъци (тона) код 19 12 07	Отпадъци, доставени за депониране на РДНО – Шумен, след предварително третиране в сепарираща инсталация /тона/ ИНСТАЛАЦИЯ (тона)	Отделени рециклируеми отпадъци (Процент)
2015	-	-	-	-	-	-	-	1394,57	
2016	1331,44	13,14	22,87	5,26	4,63	394,33	-	858,86	35,49
2017	1179,76	48,66	23,97	4,40	3,51	256,75	1,61	807,54	31,55
2018	1388,46	66,05	72,83	14,77	3,63	82,01	1,61	1120,15	19,17
2019	1369,90	68,60	118,19	4,35	27,49	36,13	1,61	1140,03	16,47
2020	1376,90	98,64	22,14	1,67	48,65	0	0	1254,26	8,49
ОБЩО:	6 646,46	295,09	260,00	30,45	87,91	769,22	4,83	5180,84	

Източник: Община Смядово

Данните показват, че при сепариране през 2016г. процентът на отделените отпадъци е 35,49%, но към 2020г. процентът на сепарираните отпадъци намалява до 8,49% поради, което е необходимо да се търсят други възможности за сепариране или пълно оползотворяване на смесените битови отпадъците с цел намаляване на разходите за депониране и отчисления.

Фиг. №1: Количества депонирани битови отпадъци за периода 2015-2020

Източник: Община Смядово

Биоразградими отпадъци

Управлението на биоразградимите отпадъци включва събиране (разделно или със смесените битови отпадъци), анаеробно разлагане и компостиране, изгаряне и депониране. Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване зависят съществено от местните условия, като гъстота на населението, инфраструктура и климат, както и от наличието на пазари за свързаните с този процес продукти (енергия и компост). Изискванията за събиране и третиране на биоразградими отпадъци са регламентирани в Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.

Източници на растителни отпадъци са имотите със земеделско ползване извън регулацията и дворните пространства на жилищните имоти. Задължение на всеки производител на земеделска продукция е да организира оползотворяването на растителните отпадъци. До настоящия момент не са изградени съоръжения и инсталации за биологично третиране на растителните отпадъци на територията на общината. Съществува практика за

биоразграждане на място в почвата, където попадат растителните отпадъци вследствие на обработка на земеделската земя. Често се прилага и изгаряне на изсъхнали растителни отпадъци, срещу което се води борба - дейността противоречи на добрите земеделски практики, при които се използват различни методи за оползотворяване на органичните отпадъци.

Количеството на растителните отпадъци, образувани от растениевъдството в дворните пространства на жилищните имоти е около една четвърт от общото количество битов отпадък, отделян от домакинствата. Този отпадък понастоящем е основната съставка, замърсяваща териториите в покрайнините на населените места или попада в съдовете за битови отпадъци. Не е популярна практиката за оползотворяване на растителни отпадъци в самите дворните места. В процеса на компостиране растителните отпадъци се явяват суровина. При прилагането му се ограничава постоянното изнасяне на органични вещества от почвата и едновременно се постига ограничаване употребата на органични торове за сметка на много добрите хранителни съставки в компоста. В съответствие с европейското и националното законодателство общините следва да предприемат мерки за поетапното намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци.

Съгласно Националната програма за прилагане на Директива 99/31/ЕС:

- 100% биоразградими са хранителните, хартиените, картонените, дървесните и градинските отпадъци;
- 20% от текстилните отпадъци;
- 25% от отпадъците от кожи.

В съответствие със Закона за управление на отпадъците чл. 31 ал. 1 т. 2 – целта е най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците изисква да се осигури съвместното постигане на следните регионални цели за разделното събиране и оползотворяване на ТБО:

- до 31 декември 2016 г. - не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани през 2014 г.
- до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани през 2014 г.
- до 31 декември 2025 г. - не по-малко от 70 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани през 2014 г.

Таблица №5: Сезонно разпределение на дела на биоразградимите отпадъци в Община Смядово

Сезони	Градински отпадъци %	Дървесни отпадъци %	Хранителни отпадъци %	Хартиени отпадъци %
Зима	23	-	2	4
Пролет	10	-	11	7
Лято	12	-	12	8
Есен	15	-	11	7
Средно годишен процент	15 %	-	9%	6%

Източник: Извършен четирисезонен морфологичен анализ на състава на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Смядово, 2017

Данните от извършения четирисезонен морфологичен анализ на отпадъците в Община Смядово показват, че относителният дял на биоразградимите отпадъци, в т.ч. (растителни/градински, дървесни, хранителни и хартиени) е 42,46 % от общото количество ТБО, без преразпределение на фракция „други“. Съществува ясно изразена сезонна

зависимост на генерираните и депонирани количества биоразградими отпадъци. Най-висок е процента им през сезони - лято, есен и най-нисък през зимата.

През 2018г. в Община Смядово се въведе система за разделно събиране на зелени и биоразградими отпадъци. За целта се закупи:

- специализирано транспортно средство с натрупаните средства от отчисленията по чл.20 от Наредба №7 от 19.12.2013г. по сметката за чужди средства на РИОСВ-Шумен;
- съоръжение за раздробяване на растителни отпадъци;
- 50 броя контейнери за биоразградими отпадъци;

Община Смядово участва в общ проект на РСУО с водеща Община Шумен, за изграждане на компостираща инсталация на Регионалното депо, но проектът не получи финансиране.

Таблица №6- Оценка на количества биоотпадъците от поддържане на обществени площи, паркове и градини в Община Смядово

Населено място	Площ	Общо	XI, 2015	XII, 2015	I, 2016	II, 2016	III, 2016	IV, 2016	V, 2016	VI, 2016	VII, 2016	VIII, 2016	IX, 2016	X, 2016
			т./г.	т./м.	т./м.	т./м.	т./м.	т./м.	т./м.	т./м.	т./м.	т./м.	т./м.	т./м.
гр.Смядово	22 660	45,32	3,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,89	9,06	9,06	9,06	5,89	3,17
с.Александрово	5 275	10,55	0,74	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,37	2,11	2,11	2,11	1,37	0,74
с.Веселиново	2 826	5,65	0,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,73	1,13	1,13	1,13	0,73	0,40
с.Риш	3 465	6,93	0,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,90	1,39	1,39	1,39	0,90	0,49
с. Кълново	3 816	7,63	0,53	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,99	1,53	1,53	1,53	0,99	0,53
с.Янково	4 752	9,50	0,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,24	1,90	1,90	1,90	1,24	0,67
с.Ново Янково	1 588	3,18	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,41	0,64	0,64	0,64	0,41	0,22
с.Бял бряг	500	1,00	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,20	0,20	0,20	0,13	0,07
с.Жельд	720	1,44	0,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,19	0,29	0,29	0,29	0,19	0,10
с.Черни връх	1 470	2,94	0,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,38	0,59	0,59	0,59	0,38	0,21
ОБЩО	47 072	94,14	6,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12,24	18,83	18,83	18,83	12,24	6,59

Източник: Окончателен доклад за извършен четирисезонен морфологичен анализ на състава на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Смядово

Данните в Таблица №6 сочат, че от поддържане на обществени зелени площи - паркове и градини с обща площ около 47 дка се генерират 94,14 тона биоотпадъци средно на година.

Анализът показва, че в Община Смядово има добри предпоставки за въвеждане на разделно събиране на отпадъци с биологичен произход и съответното им оползотворяване, напр. чрез компостиране - храна, хартия, картон, дърво и градински съставляват общо 42,46% от битовите отпадъци в общината. Ако към тях се добавят органичните материали от категория „други“ този процент може да достигне 47 % от отпадъците в общината и да се определи като най-голямата по количество фракция от твърдите битови отпадъци.

Поради големия дял на биоразградимите отпадъци, подходящи за компостиране от общото количество на битовите отпадъци прилагането на ефективна система за разделното им събиране ще доведе до съществено намаляване на разходите за транспортиране и обезвреждането на смесените битови отпадъци на Регионалното депо.

Бъдещите планове на община Смядово, относно управлението на биоразградимите отпадъците са:

- да участва в съвместен проект към Регионалното сдружение за управление на

отпадъци за изграждане на инсталация за третиране на биоразградими отпадъци;

- безвъзмездно предоставяне на домакинствата, компостери за зелени и други биоотпадъци за домашно компостиране;

- събиране на биоразградимите отпадъци в предназначени кафевидни контейнери и предаването им към инсталация за механично – биологично третиране.

ИЗВОДИ:

➤ Събиране и транспортирането на смесените битови отпадъци се организира от общинско предприятие, обхваща всички населени места и 100% от населението на общината. Генерираното количество на общия битов отпадък в община Смядово в периода 2015г. - 2019г. намалява с намалява с около 1,27%, но се наблюдава леко увеличение на нормата на натрупване с 1,98%. Населението на общината намалява с 1,88%, но годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава от 197 до 231 кг./жител/годишно Това се дължи на различни сезонни характеристики, на променящите се потребителски навици и начин на живот на домакинствата и на дейността на промишлените предприятия, търговски обекти и заведения. За редуциране обема на депонираните количества е препоръчително цялостно подобряване на системата за сметосъбиране и сметоизвозване в общината, увеличаване дела на разделно събраните рециклируеми отпадъци, разширяване на фамиленото компостиране на зелените и био-разградими отпадъци, осигуряване на възможности за отделно събиране и извозване на отпадъците от твърдо гориво през отоплителния сезон, на строителните отпадъци при текущи и основни ремонти и други мерки.

➤ Висок е процентът на биоразградимите отпадъци - градински, дървесни, хранителни и хартиени отпадъци съставляват 42,46% от морфологичния състав, след преразпределението на фракция „други“ този процент може да достигне до 47%.

➤ Наблюдава се намаляване на количествата отделените рециклируеми отпадъци от сепариращата инсталация, което налага необходимостта от търсене на други възможности за сепариране или пълно оползотворяване на смесените битови отпадъците с цел намаляване на разходите за депониране и отчисления.

➤ Не са въведени практики за повторно използване на отпадъците.

➤ Не е въведено домашното компостиране и ефективно разделяне и оползотворяване на биоразградими битови отпадъци;

Отпадъци от опаковки

С разделното събиране на отпадъци от опаковки с цел рециклиране, както и други форми на оползотворяване може да се постигне значително намаляване на количеството на депонираните отпадъци, което ще доведе до удължаване на полезния живот на регионалното депо за отпадъци и до съкращаване на разходите за събиране и обезвреждане на отпадъците. Освен това през последните години със синхронизиране на националното законодателство с европейското законодателство все повече се засилват законодателния и обществения натиск за въвеждане на системи за разделно събиране с нормативно регламентирани количества отпадъци, които трябва да бъдат рециклирани и оползотворени.

За част от тези отпадъци националното законодателство изисква прилагането на принципът „замърсителят плаща“, при който разходите се поемат от производителите на продукта, от който се образуват отпадъците, но за останалата част липсват нормативно установени механизми на финансиране. За редица отпадъци съществуват забрани за депониране, което налага тяхното отделяне от общия отпадъчен поток и намиране на алтернатива за оползотворяването или обезвреждането им.

Община Смядово има сключен договор с „Булекопак“ АД - организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки, която извършва разделно събиране на отпадъците от опаковки на територията на общината. С Решение на ОбС-Смядово от 25-09-2014 г. е приета Програма за разделно събиране на отпадъци от опаковки и отпадъци от хартия, картон, метали, пластмаси и стъкло от потока битови отпадъци на територията на община Смядово. През същата година е приета и общинска Наредба за управление на отпадъците на територията на община Смядово. С цел да се разшири обхвата на системата, бе извършена актуализация на Програмата за разделно събиране на отпадъци и опаковки на територията на Община Смядово, приета с Решение №419 по Протокол № 9/25.10.2018г. на Общински съвет Смядово. От 01.01.2019г. в системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки се включи и територията на с. Янково. Системата се състои от жълти контейнери тип „Бобър“ с обем 1100 литра и зелени контейнери тип „Иглу“ обем 1,0 – 1,5 м³ общо 32 съда, групирани в 16 точки в гр. Смядово. Осигуреният обем е общо 35 200 литра. Жълтите контейнери са предназначени за отпадъци от хартиени, пластмасови и метални опаковки, а зелените - за отпадъци от стъклени опаковки. Една точка включва два съда – жълт и зелен е с общ обем 2200 л. Върху контейнерите са поставени информационни стикери с видими и четливи надписи какви видове отпадъци от опаковки се събират в тях. Цветните контейнери на БУЛЕКОПАК са разположени обикновено до търговските обекти, за да може да се отделя по чист отпадък, но въпреки това пак е замърсен.

Таблица №7 - Количества отпадъци, получени от системата за разделно събиране на територията на Община Смядово за периода 2015-2020 г..

Година	Извозено количество в (тон)-150106	Депонирано количество – (тон) 191212	Отпадъци за рециклиране (тон)			
			Хартия 191201	Метали 191202 и 191203	Пластмаса 191204	Стъкло 191205
2015	33,05	23,973	2,012	0,089	1,699	5,397
2016	31,39	22,58	1,591	0,121	1,43	4,915
2017	27,920	21,120	1,125	0,039	0,897	5,238
2018	27,210	19,180	1,187	0,054	0,841	6,249
2019	17,380	14,570	1,243	0,062	0,881	0,388
2020	19,210	11,700	5,126	0,061	0,938	1,360
Общо:	156,16	113,12	12,284	0,426	6,686	23,547

Източник: Община Смядово

Данните в Таблица №7 показват, че общо за периода 2015-2020г. в Община Смядово са събрани разделно общо 156,16 тона отпадъци, от които отделени за рециклирани са 42,9 тона или 27,47% от разделно събраните.

С цел намаляване на количествата отпадъци, подлежащи за депониране от територията на Община Смядово се препоръчва на населението всички отпадъци, подлежащи на рециклиране да се изхвърлят в контейнерите за разделно събиране или да се предават в пунковете, отговарящи на изискванията на Закона за управление на отпадъците. Особено внимание се обръща на лица, извършващи търговска дейност.

В представената по-долу таблица №8 са отразени разделно събрани битови отпадъци от операторите на площадки за изкупуване или безвъзмездно предавани на територията на Община Смядово и директно предадени за рециклиране от предприятия, функциониращи на територията на Община Смядово.

Таблица №8: Количества разделно събрани и предадени за рециклиране отпадъци от площадки. Изкупвателни пунктове в Община Смядово 2015-2018 г.

Отпадъци от опаковки от площадки/изкупвателни пунктове	Количество разделно събрани битови отпадъци за 2015 г.	Количество отпадъци директно предадени за рециклиране За 2015г.	Количество разделно събрани битови отпадъци за 2016 г.	Количество отпадъци директно предадени за рециклиране За 2016г.	Количество разделно събрани битови отпадъци за 2017г.	Количество отпадъци директно предадени за рециклиране За 2017г.	Количество разделно събрани битови отпадъци за 2018 г.	Количество отпадъци директно предадени за рециклиране За 2018г.
	тон	тон	тон	тон	тон	тон	тон	тон
Хартия	8,118	29,200	2,279	2,926	4,168	1,494	1,498	1,060
Пластмаси	2,877	0,860	1,190	-	1,511	0,473	1,312	0,180
Съкло	0,002	-	-	-	-	-	-	-
Метал	69,132	-	22,922	-	5,917	-	25,751	-
Дърво	0,004	-	-	0,060	-	2,220	-	3,160
Общо:	80,133	30,060	26,391	2,986	11,596	4,178	28,561	4,400

Източник: Изпълнителна агенция по околна среда

Значителна част от разделно събираните отпадъци са с произход от търговски обекти и от пунктове за изкупуване на вторични суровини, в които гражданите предават срещу заплащане рециклируеми отпадъци, включително от опаковки.

ИЗВОДИ:

- Организираната е система за разделно събиране на отпадъците от опаковки в две населени места: град Смядово и с. Янково с обхванато население 4149 жители или 73% от общото население на общината;
- Много ниска ефективността на система за разделно събиране на отпадъците от опаковки и минимални количества на събраните отпадъци от опаковки, предадени за рециклиране, което води до висок относителен дял на депонираните на регионалното депо рециклируеми отпадъци.
- Необходимо е да се търсят други методи и подходи за увеличаване събираемостта на отпадъците от опаковки, подлежащи на рециклиране.
- Ниска степен на заинтересованост от страна на населението, поради което е необходимо осъществяване на информационни кампании за ползите от разделното събиране на отпадъци.
- Предприемане на мерки, свързани с осъществяване на контрол за изпълнение на изискванията за разделно събиране и предаване на рециклируеми битови отпадъци;
- Въвеждане на стимули за гражданите и юридическите лица за активно участие в организираните от общината системи за разделно събиране на отпадъците.
- Количествата на смесените битови отпадъци, които се генерират от територията на община Смядово, могат допълнително да се намалят, чрез отделяне на количествата рециклируемите компоненти от смесения отпадъчен поток чрез системи за разделно събиране.

Производствени и опасни отпадъци

Производствените отпадъци са отпадъците, образувани в резултат на производствената дейност на физическите и юридическите лица (§1, т. 32 от Допълнителните разпоредби на ЗУО, Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г. изм., бр. 66 от 26.07.2013 г., в сила от 26.07.2013 г.; изм. с Решение № 11 от 10.07.2014 г. на КС на РБ - бр. 61 от 25.07.2014 г.). Управлението на производствените отпадъци е задължение на съответните предприятия, при чиято дейност се образуват. Притежателите на производствени отпадъци ги третираят самостоятелно или ги предоставят за събиране, транспортиране и третиране на лица, които имат право да извършват тези дейности.

Опасни отпадъци са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение №3 към ЗУО. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци, бои и лакове, детергенти, пестициди, луминесцентни лампи и др.

Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно Класификация на отпадъците по Наредба №2/23.07.2014 г, се водят на отчет в ИАОС.

Лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране, съхраняване (оползотворяване с код R13 по смисъла на приложение №2 към §1, т. 13 от допълнителните разпоредби (ДР) на ЗУО и/или обезвреждане с код D15 по смисъла на приложение № 1 към § 1, т. 11 от ДР на ЗУО), оползотворяване, в т.ч. рециклиране и/ или обезвреждане, включително подготовка преди оползотворяване или обезвреждане на опасни отпадъци, водят отчетни книги и представят годишни отчети. Опасните отпадъци от фирмите се събират и съхраняват разделно в закрити складове и се предават за третиране на физически или юридически лица притежаващи съответното разрешение по ЗУО или Комплексно разрешително, въз основа на писмен договор.

Потокът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба. С цел проследяване на превозите на опасните отпадъци товародателите са длъжни да изготвят идентификационен документ, който се попълва за всеки отпадък последователно от товародателя, превозвача и товарополучателя.

Производствените и опасните отпадъци, които предимно са ангажимент на причинителя се събират, съхраняват транспортират и обработват от фирми и организации, имащи право за това, като се спазва съответния разрешителен режим.

Местната промишленост, която почти изцяло е лека е свързана с образуването на характерни за отрасъла производствени отпадъци, които са предимно неопасни.

На територията на община Смядово събирането на производствените и опасни отпадъци се организира от фирмите, които ги образуват и ги предават на лица, притежаващи разрешителни по реда на Закона за управление на отпадъците.

РИОСВ - Шумен контролира изпълнението на задълженията на предприятията по ЗУО. Докладите от извършени през последните години проверки показват, че повечето фирми на територията на община Смядово спазват нормативните изисквания за управление на производствените отпадъци, а някои от тях имат сключени договори с оползотворяващи организации, с цел рециклиране и повторна употреба на отпадъците.

Друга категория опасни отпадъци са болничните отпадъци, генерирани от дейността на личните лекари, практикуващи на територията на общината. За тези отпадъци всеки личен лекар има договор за предаване на болнични отпадъци с лица, притежаващи разрешителни по реда на Закона за управление на отпадъците.

За предотвратяване замърсяването на почвите с пестициди Община Смядово е предприела съответните действия. Чрез финансиране на проект „Събиране и съхранение на негодните и излезли от употреба пестициди в контейнери “Б Б-куб”, всички негодни пестициди, натрупани на територията на Община Смядово - 28м³ твърди и 4255 л. течни се съхраняват в контейнери 6 броя “Б-Б-куб” по технологията на фирма „БАЛ БОК ИНЖЕНЕРИНГ”АД - гр.София, разположени на площадка в ЗК „Голяма Камчия” - гр. Смядово. Площадката е с площ 3764 м². Намира се на отстояние 350 м. от жилищната зона и 200 м. от съществуващ водоем. Периодично се извършват проверка за годността и целостта на Б-Б-кубовете.

През 2019 г. стартира изпълнение на Договор № 11278/28.11.2016 г. за реализиране на пилотен проект „Пилотни модели за екологосъобразно събиране и временно съхранение на опасни битови отпадъци“ между община Шумен и ПУДООС, в изпълнение на Швейцарско-Българска програма за сътрудничество, относно разделното събиране на опасни отпадъци от домакинствата. В тази връзка община Смядово, подписа Договор за сътрудничество съвместно с община Шумен с предмет „Събиране, транспортиране и съхранение на опасни отпадъци от домакинствата“ за срок на изпълнение от една година.

Таблица №9 - Справка за предадените опасни отпадъци от домакинствата на Община Смядово, за период 2019 – 2020 г.

Година	Излязло от употреба електрическо и/или електронно оборудване 20 01 35 (тона)	Батерии и акумулатори 20 01 33 (тона)	Цитотоксични и цитостатични лекарствени продукти 20 01 31(тона)	Лум. Тръби и др. отпадъци, съдържащи живак 20 01 21 (тона)	Антифризни течности, съдържащи опасни вещества 16 01 14 (тона)	Опаковки, съдържащи остатъци от опасни вещества 15 01 10 (тона)
2019 г.	0,40275	0,04485	0,0007	0,02905	0,006	0,0006
2020 г.	0,02058	0	0,0005	0	0	0
Общо:	0,42333 т.	0,04485 т.	0,0012 т.	0,02905 т.	0,006 т.	0,0006 т.

Източник: Община Смядово

Данните показват, че въпреки минималните количества събран опасен отпадък, най – голямо е количеството на излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване – 0,42333 тона (423,33 кг.), следван от батерии и акумулатори с 0,04485 т. (44,85 кг.) и луминисцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак – 0,02905 т. (29,05 кг.)

ИЗВОДИ:

В Община Смядово в голяма степен са решени проблемите с управлението на производствените и опасни отпадъци. РИОСВ - Шумен извършва системни проверки за спазване изискванията на ЗУО за управление на производствените и опасни отпадъци. Необходима е добра комуникация с контролните органи при необходимост за предотвратяване рисковете за човешкото здраве и околната среда.

Специфични потоци отпадъци

Отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми, текстил и обувки

Управлението на отпадъците от батерии и акумулатори има две главни цели:

- *Екологична* – защита на въздуха, водата, почвата и здравето на хората чрез предотвратяване на изхвърлянето на вредни и опасни вещества в околната среда;
- *Икономическа* – оползотворяване материалите, заложен в конструкцията на отпадъците от батерии и акумулатори.

„Негодна за употреба батерия или акумулатор” е батерия или акумулатор, която не може да бъде използвана повторно и е предназначена за преработване или обезвреждане.

За ефективно функциониране на системата за събиране на отпадъците от негодни батерии и акумулатори е необходимо предприемане на следните действия:

- редовно информирание на обществеността за рисковете, свързани с тяхното неконтролирано обезвреждане. Необходимо е хората да бъдат запознати със значението на символите, използвани за маркиране, изискванията при отделяне на батериите от уредите, където те са вградени и възможностите за участие в системите за събиране.
- прилагането на задължително обратно приемане в местата за продажба;

- осигуряване и поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори, като се спазва нормативните изисквания

- предаване на отпадъците от батерии и акумулатори на фирма, притежаваща разрешително, издадено по реда на Закона за управление на отпадъците.

Във връзка със задълженията на кмета на общината да организира дейности по разделно събиране на опасни отпадъци от общия поток битови отпадъци, Община Смядово има сключен договор с „ЕКОБАТЕРИ“ АД - гр. София за организиране, изграждане и прилагане на система за събиране, транспортиране, временно съхранение, предварително третиране и предаване за оползотворяване и/или обезвреждане на негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), образувани на територията на общината.

Отработени масла

Задълженията на общината в това отношение се определят от *„Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти“*, приета с ПМС №352/27.12.2012 г., ДВ бр.2/08.01.2013 г. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.

Съгласно чл.39 ал.1 от Наредбата, кметът на общината съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване и обезвреждане, като определя местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината и информира обществеността за местоположението и условията за приемане на отработените масла.

Възможно е в рамките на периода на прилагане на настоящата програма, организацията по оползотворяване да не прояви интерес тъй като количеството масла, за чието оползотворяване е отговорна нараства незначително и е твърде вероятно целите заложи в *Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти* да бъдат постигнати чрез събиране на отработени масла от източници различни от бита или общини с по-голяма гъстота на населението.

Независимо дали ще се сключи договор с организация по оползотворяване, следва да бъдат предприети следните мерки за осигуряване прилагането на законодателството за управление на отработени масла:

- идентифициране на обектите, в които се извършва смяна на отработени масла и обектите, в които се изкупуват отработени масла;
- определяне на разрешените места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- въвеждане на санкции и упражняване на контрол над изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностните води и в канализационните системи.

Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

Задълженията на общината са регламентирани в *„Наредба за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване“*, приета с ПМС №256/13.11.2013г., ДВ бр.100/19.11.2013 г., изм. ДВ. бр.30 от 15 Април 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.47 от 5 Юни 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г. Съгласно чл.27, ал.1 от Наредбата, кметът на общината оказва съдействие на организациите по оползотворяване, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и предаване на ИУЕЕО. Изпълнение на задълженията за участие в системите за разделно събиране се осъществява, като се сключат договори с организации по оползотворяване на ИУЕЕО, лица, които изпълняват задълженията си индивидуално или други лица, притежаващи документи по чл.35 от ЗУО за извършване на

дейности по събиране, транспортиране, рециклиране или оползотворяване на отпадъци на територията на общината.

През 2017 г. Община Смядово сключи Договор за сътрудничество с ЕТ „Донка Стойкова“ гр. Смядово с предмет: „Осигуряване и обслужване на площадка за временно съхранение на ИУМПС“. Договорът е в сила до 2022 г. След изтичане Община Смядово ще предприеме действия за неговото подновяване.

В община Смядово няма данни за количествата на разделно събирани други масово разпространени отпадъци - отработени моторни масла, както и за излезли от употреба автомобилни гуми.

Периодично се извършват проверки за наличието на излезли от употреба МПС, паркирани в имоти – общинска собственост, като собствениците на МПС се насочват към регламентирани центрове за разкомплектоване и площадките за изкупуване на черни и цветни метали, притежаващи разрешително по реда на Закона за управление на отпадъците.

Информацията за управлението на отпадъците от опаковки, излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), отработени масла, негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) и излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) се набира чрез годишни отчети, регламентирани в съответните наредби за управление на специфичните отпадъчни потоци. С влизането в сила на Наредбата за определяне на реда и размера за плащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, са прецизирани изискванията за воденето на отчетността от фирмите, които заплащат продуктови такси към ПУДООС.

Няма данни за количествата на разделно събирани други масово разпространени отпадъци - отработени моторни масла, негодни за употреба батерии и акумулатори, ИУЕЕО, ИУМПС, както и за излезли от употреба автомобилни гуми.

Необходими са мерки за информиране на населението за опасностите за околната среда и повишаване на обществената заинтересованост за по широко участие в организираните мероприятия за предаване на опасни отпадъци от домакинствата. Разделното събиране на опасните битови отпадъци все още не е системно, а кампанийно. Поради това голяма част от тях все още се изхвърлят в контейнерите съвместно с неопасните битови и се извозват с тях за последващо третиране.

Отпадъци от текстил и кожа (обувки)

Съгласно изменението на Рамковата директива 2008/98/ЕС относно отпадъците с приетия на 30 май 2018г. законодателен пакет „Отпадъци“ във връзка с кръговата икономика, държаните членки се задължават да предприемат мерки за предотвратяване образуването на отпадъци от текстил, като част от потока на битовите отпадъци, чрез насърчаване на повторна употреба, както и да въведат задължителното им разделно събиране. Същевременно се увеличават поетапно и целите по рециклиране на битовите отпадъци, в обхвата на които влизат и текстилните отпадъци. Отпадъците от обувки и текстил по своята същност представляват МРО, тъй като отговарят на определението по §1, т.7 от допълнителните разпоредби на ЗУО, съгласно което масово разпространени отпадъци са отпадъците, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Мерките с цел насърчаване на предотвратяване, разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на МРО в България се прилагат чрез принципа „разширена отговорност на производителя“. За този тип отпадъци са в сила действащите актове и на ниво ЕС е въведено изискване за разделно събиране от 01.01.2025 – събиране, оползотворяване, обезвреждане.

Текстилните изделия се нареждат на четвърто място сред категориите, оказващи най-голям натиск върху използването на първични суровини и вода (след храните, жилищното настаняване и транспорта), и на пето място по емисии на парникови газове². Тези отпадъци за разлика от повечето други МРО имат добър потенциал за преработка в по-високите нива на йерархия.

С оглед предотвратяване изхвърлянето на този отпадъчен поток в контейнерите за смесени битови отпадъци и последващо затрудняване на инсталациите за предварително третиране, е възможно и препоръчително общините да създадат условия за разделното събиране на текстилни отпадъци – чрез специални контейнери, мобилни пунктове, площадките по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО или договори с фирми, които имат разрешително по ЗУО за управление на отпадъци със съответните кодове.

По данни от последния морфологичен анализ на отпадъците, в община Смядово се генерират средногодишно около 94,86 тона отпадъци от текстил и кожа или 5,56 % от общия битов отпадък.

Към момента Община Смядово няма организирана система за разделното събиране на битови отпадъци от облекла и текстилни материали.

ИЗВОДИ:

- На територията на общината е организирана система за разделно събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) и е осигурена площадка за временно съхранение на ИУМПС излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС);

- На територията на общината не са организирани системи за събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), отпадъчни масла и нефтопродукти, излезли от употреба гуми (ИУГ), опасни отпадъци от домакинствата и битови отпадъци от облекла и текстилни материали.

- Необходимо е усъвършенстване и разширяване на системите за разделно събиране на масоворазпространените отпадъци.

Строителни отпадъци

С Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС 267 от 5.12.2017 г. (Обн., ДВ, бр. 98 от 8.12.2017 г.) се регламентира предотвратяване и ограничаване на замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и ограничаване риска за човешкото здраве и околната среда в резултат на третирането и транспортирането на строителните отпадъци.

Строителните отпадъци са получени вследствие на строително-монтажни работи и премахване, включващи минерални отпадъци, пластмаси, метал, хартия, изолационни материали, дърво, азбест и други опасни отпадъци, и др., съответстващи на кодовете на отпадъци от група 17 на Приложение 1 на Наредба № 2 от 23.07.2014 г. за класификацията на отпадъците.

Минералните отпадъци се образуват в резултат на строителство или събаряне на сгради и съоръжения, които основно се състоят от минерални материали като тухли, бетон, строителни разтвори, естествен камък, пясък, керамични строителни материали, бетонови блокчета и/или газобетонови блокчета и др.

Дейностите по събиране, транспортиране, подготовка преди оползотворяване и/или обезвреждане, материално оползотворяване, както и по обезвреждане на СО се извършват от лица, притежаващи документ по чл. 35 от Закона за управление на отпадъците.

Кметът на общината отговаря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахване на строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране (чл.10,ал.4). Разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудителното премахване на строеж, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата или съоръжението. Въз основа на влязла в сила заповед за премахване на строежа и протокол за извършените разходи за дейностите по транспортиране и оползотворяване на отпадъците, кметът на съответната община подава заявление за издаване на заповед за незабавно изпълнение за събиране на вземането от задължените лица по реда на [чл. 417, т. 2 от Гражданския процесуален кодекс](#).

В случаите, когато кмета на община е възложител на строителни и монтажни работи, с изключение на текущи ремонти, и възложител на премахване на строежи, следва да изготви план за управление на строителните отпадъци. Съдържанието и изискванията към плана са определят в Наредба за управление на строителните отпадъци.

Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност се отделят регулярно при текущи и основни ремонти в домакинствата, но конкретни данни за количествата и състава им няма. Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са неконтролираното изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите и фирмите, което води до формирането на нерегламентирани сметища. Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежината им повреждат и повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили. Това изключително много затруднява сметосъбирането и сметоизвозването, а генерирането им към общия поток смесен битов отпадък увеличава и разходите по услугите, свързани с битовите отпадъци.

При изпълнение на строителни дейности, изпълнителите на строителството се насочват да извозват строителните отпадъци до най-близкото регламентирано място за депониране на строителни отпадъци в област Шумен, поради липса на такова на територията на гр. Смядово.

Правилното регулиране на дейностите, свързани със строителните отпадъци и контрола върху тях са регламентираны със Закона за управление на отпадъците, Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, съответно с общинска наредба за управление на отпадъците. Информация за количеството на строителните отпадъци общината получава чрез процедурите за одобрение на плановете за управление на строителните отпадъци и инвестиционните проекти и при проверката на документите, с които възложителите на строителството доказват изпълнението на целите за рециклиране на строителни отпадъци.

Отпадъците от строителство и ремонти - камъни, тухли, бетон, гипс и други заемат 1,70% относителен дял в морфологичния състав на отпадъците в община Смядово. С оглед на това са предприети следните мерки за разделно събиране на строителните отпадъци от бита и отделянето им от смесения битов отпадък:

1. Определена е площадка за събиране на строителни отпадъци върху ПИ с идентификатори 67708.307.391 и 67708.307.410 по кадастралната карта на град Смядово, като се предвижда основната дейност да е събиране на строителни отпадъци от бита до предаването им на лице, притежаващо документ по чл. 35 от ЗУО, на база сключен договор. Площта на площадката е 646 кв.м и отговаря на изискванията на Наредба № 7/2004г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане и третиране на отпадъци.

2. Закупена е необходимата техника за извозване: багер - 2 броя, товарен автомобил - 1 брой и трактор – 1 брой.

3. Сключен е договор с външен изпълнител с предмет "Транспортиране и депониране на строителни отпадъци".

4. Въведена е процедура по заявяване на услуга за извозване и събиране на строителни отпадъци от бита.

ИЗВОДИ:

Отпадъците от строителство и ремонти: камъни, тухли, бетон, гипс и др. заемат 1,70% относителен дял в морфологичния състав на отпадъците в община Смядово. Отчитайки факта, че голяма част от сградният фонд в общината е амортизиран, пътната и улични мрежи се нуждаят от ремонти, можем да предположим, че новото строителство и обновяването ще продължи, като това неминуемо ще доведе до генериране на по-големи количества земни маси и строителни отпадъци. Необходимо е:

➤ **Да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване, да се насърчава рециклирането и оползотворяването на СО, да се увеличава употребата на рециклирани строителни материали и да се намалява количеството за депониране на СО.**

➤ **Изграждането и функционирането на съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци, с цел тяхното оползотворяване на регионален принцип.**

➤ **Модернизирание на „Площадка за събиране на строителни отпадъци в гр. Смядово“, чрез изграждане на автокантар и сграда – битовка, за нуждите на персонала;**

➤ **Осигуряване на съдове и техника за събиране и транспортиране на строителни отпадъци, образувани от ремонтни дейности от домакинствата.**

Утайки от ПСОВ

Този вид отпадък все още несъществува на територията на община Смядово, тъй като към момента няма изградена и работеща пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ).

Извършено е прединвестиционно проучване относно възможностите и подходящите терени за изграждане на Пречиствателна станция за отпадъчни води, като най-подходяща площадка е определен терен, разположен източно спрямо населеното място на града и представлява поземлен имот с идентификатор № 67708.202.880 по кадастралната карта на гр. Смядово, в местността „Арка“. Площта на имота е 2,815 дка. Имотът е общинска частна собственост, с начин на трайно ползване „Друг вид земеделска земя“ – 9 категория. Кота терен на площадката, ще позволи гравитачно отвеждане на битовите отпадъчни води от населеното място

През 2020 г., бе възложен и изработен „Технически проект за изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води гр. Смядово и довеждаща инфраструктура – ел. захранване, довеждащ път, довеждащ водопровод и довеждащ колектор“. Технологичната схема включва механично пречистване, пълно биологично пречистване на отпадъчните води с активна утайка в биобасейн с продължителна аерация, нитрификация, симултанна денитрификация, и аеробна стабилизация на утайките в обема на биобасейна. Предвидено е и механично обезводняване на стабилизираната утайка, която ще се третира съгласно одобрения план за управление на утайките разработен съгласно действащото законодателство.

ИЗВОДИ:

➤ **Към момента на територията на Община Смядово няма изградена и работеща пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ).**

➤ Изготвен е „Технически проект за изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води гр. Смядово и довеждаща инфраструктура – ел. захранване, довеждащ път, довеждащ водопровод и довеждащ колектор“, който предвижда механично обезводняване на стабилизираната утайка и третиране, съгласно одобрения план за управление на утайките разработен съгласно действащото законодателство.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ОТПАДЪЦИТЕ

➤ Генерираното количество на общия битов отпадък в община Смядово в периода 2015г. - 2019г. намалява с намалява с около 1,27%, но се наблюдава леко увеличение на нормата на натрупване с 1,98%. Количеството на депонираните битови отпадъци от територията на Община Смядово за периода 2015-2020 г. е 1 097,92 тона средно на година.

➤ Средната годишна норма на натрупване на отпадъци за един човек в общината за периода 2015-2020 г. се увеличава от 197 до 231 кг./жител/годишно. Това се дължи на различни сезонни характеристики, на променящите се потребителски навици и начин на живот на домакинствата и на дейността на промишлените предприятия, търговски обекти и заведения. Въпреки това средните годишни норми на натрупване на отпадъци в община Смядово са в допустимите референтни стойности и под средната норма за област Шумен и за страната.

➤ Основен източник на битови отпадъци са домакинствата и предприятията. Системите за организирано събиране и транспортиране на битовите отпадъци обхващат 100% от населението, като на територията на общината няма необслужвани населени места.

➤ Депонирането като метод за обезвреждане на отпадъците е с най-голям относителен дял в третирането на битовите отпадъци в общината, следван от разделното събиране на отпадъци. Поради липсата на съоръжения за оползотворване в т.ч. рециклиране на биоразградими битови отпадъци се наблюдава изоставане по показателя компостиране.

➤ Градинските отпадъци са с най-голям относителен дял (21,42%), в морфологичния състав на генерираните в Община Смядово отпадъци, следват ги отпадъците от пластмаса (17,72%), хартия (8,36%) и хранителни отпадъци (7,65%).

➤ Висок е процентът на биоразградимите отпадъци - градински, дървесни, хранителни и хартиени отпадъци съставляват 42,46% от морфологичния състав, след преразпределението на фракция „други“ този процент може да достигне до 47%.

➤ Отпадъците от строителство и ремонти - камъни, тухли, бетон, гипс и др. заемат 1,70 % относителен дял в морфологичния състав на отпадъците в Община Смядово.

➤ Необходимо е системно проучване на морфологичния състав на отпадъците, което да позволи идентифициране на съществуващите тенденции и избиране на специфичен подход за общината, свързан с разделното събиране и други дейности по управление на отпадъците.

➤ Необходимо е масово въвеждане на разделното събиране на отпадъците от хартия, картон, пластмаса, метал и стъкло (включително от опаковки), в административни сгради и търговските обекти.

➤ Организиране и провеждане на информационните кампании за обществеността и бизнеса относно ползите от разделното събиране на отпадъци, координирани с информационните кампании на организациите по оползотворяване, ще допринесе за подобряване на ефективността на системата.

➤ Икономически инструмент, който би могъл да доведе до разширяване на разделното събиране, е въвеждане на стимули/отстъпки от такса битови отпадъци за

граждани и фирми, които се включват в системите за разделно събиране на отпадъците, в т.ч. от опаковки от хартия и картон, пластмаса и стъкло.

- Не са въведени практики за повторно използване на отпадъците.
- Не е въведено домашното компостиране и ефективно разделяне и оползотворяване на биоразградими битови отпадъци;
- Към момента на територията на Община Смядово няма изградена и работеща пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ).

Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и стратегически/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините.

Анализ на националната нормативна рамка

Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕО въвежда йерархия на управлението на отпадъците. Тя е крайъгълен камък на законодателство и политиката относно отпадъците. Тази последователност определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата възможност за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците. Спазването на йерархията на управление на отпадъците гарантира най-високо ниво на съответствие с европейските документи за ефективно използване на ресурсите и кръгова икономика, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин. Йерархията задава пет възможни начина за институциите, бизнеса и домакинствата за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

- а) Предотвратяване на образуването на отпадъци.
- б) Подготовка за повторна употреба.
- в) Рециклиране.
- г) Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия.
- д) Обезвреждане (контролирано депониране, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

Йерархията на отпадъците представя общ приоритетен ред на най-добрите цялостни становища за околната среда в законодателството и политиката по отпадъците. Най-висок приоритет се дава на превенцията на отпадъците, следвана от подготовката за повторна употреба, рециклиране или друг вид оползотворяване, напр. оползотворяване за енергийни цели. Оптималното окончателно депониране е в дъното на тази йерархия. Целта на въвеждането на йерархията за отпадъците е да отдели икономическия растеж от негативните въздействия върху околната среда вследствие на използването на природните ресурси и превръщането на ЕС в едно „рециклиращо“ общество.

Рамковата директива за отпадъците, както и някои директиви на Европейския съюз за специфичните потоци от отпадъци включват конкретни цели за оползотворяване, рециклиране и повторна употреба. Като част от пакет от мерки в областта на кръговата икономика Директива (ЕС) 2018/851 изменя Директива 2008/98/ЕО. С нея се определят минимални оперативни изисквания за схемите за разширена отговорност на производителите. Директивата засилва правилата за предотвратяване на отпадъците. По отношение на генерирането на отпадъци държавите от ЕС трябва да предприемат мерки за:

- подпомагане на устойчиви модели на производство и потребление;
- насърчаване на проектирането, производството и използването на продукти, които са ефективни по отношение на ресурсите, трайни, ремонтируеми, могат да се използват повторно да бъдат модернизирани;
- целеви продукти, съдържащи суровини от изключителна важност, за да се

предотврати превръщането им в отпадъци;

- насърчаване на наличието на резервни части, ръководства с инструкции, техническа информация или други средства, позволяващи ремонта и повторната употреба на продуктите, без да се нарушава качеството и безопасността им;

- намаляване на генерирането на хранителни отпадъци като принос към целта за устойчиво развитие на ООН за намаляване с 50% на глобалните хранителни отпадъци на глава от населението на ниво търговия на дребно и потребители, както и намаляване на загубите на храни по веригите на производство и доставки до 2030 г.;

- насърчаване на намаляването на съдържанието на опасни вещества в материалите и продуктите;

- прекратяване на генерирането на морски отпадъци.

С директивата се определят и нови цели за рециклиране на битови отпадъци - до 2025 г. ще трябва да се рециклират най-малко 55% от теглото на битовите отпадъци. Тази цел ще се увеличи на 60% до 2030г. и 65% до 2035 г.

Държавите от ЕС трябва:

- до 1 януари 2025 г. да установят разделно събиране на текстил и опасни отпадъци, генерирани от домакинствата;

- да гарантират така, че до 31 декември 2023 г. биологичните отпадъци да се събират по отделно или да се рециклират при източника (напр. чрез компостиране).

Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година, относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда. Една от основните цели на директивата е да се намали количеството на пластмасовите отпадъци. Съгласно новите правила до 2021 г., ще бъдат забранени пластмасовите чаши, чинии, прибори, сламки и др. До 2029 г. целта е за 90% разделно събиране на пластмасови бутилки, както и целта за рециклирано съдържание на пластмасовите бутилки от най-малко 25% до 2025 г. и 30% до 2030 г.

Законодателство на национално ниво

Законът за управление на отпадъците (*обн. ДВ. бр. 53 от 13 Юли 2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.19 от 5 март 2021г*) поставя следните цели пред общините за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници, които да достигнат в следните срокове и количества:

- най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

- най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

- най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

- най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло).

Целите по Чл.31, ал.1, т. 3 - 6 се постигат поетапно съгласно сроковете, определени в § 15 от преходните и заключителните разпоредби. Във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 на

ЗУО, целите по Чл.31, ал.1 се изпълняват съвместно от всички общини в региона в съответствие с решението по чл. 26, ал. 1, т. 6.

Най-късно до края на 2020 г., общините следва да ограничат количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в България през 1995 г. Следва да се въведат поетапни цели за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, за което отговорност имат възложителите на строителни дейности, както публични органи, така и бизнес:

1. до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците;
2. до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците;
3. до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

Кметовете на общини трябва да организират системи за разделно събиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и да осигурят условия за разделно събиране на отпадъци от опаковки за всички населени места с население, по-голямо от 5 000 жители и за курортните населени места.

Кметовете на общините да осигурят до средата на 2014 г. площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители и при необходимост в други населени места.

Ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5 000 жители и в курортните населени места са задължени от началото на 2013 г. да събират разделно отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали в съответствие с наредбите на общините по чл. 22 от ЗУО. Наредбите следва да се приемат от общинските съвети до средата на 2014 г.

ЗУО въвежда детайлни правила и изисквания за сдружаване на общините в регионални сдружения за решаване управлението на битовите отпадъци на регионално ниво чрез регионални съоръжения и организация.

ЗУО въвежда икономически инструменти за покриване на бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото и за стимулиране на превенцията и оползотворяването на отпадъци преди депонирането.

В нормативната уредба, поставените цели за оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради са на национално ниво и няма поставени цели пред общините. ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали поставят изисквания към възложителите на обществени поръчки за строителни дейности и за разрушаване на сгради, в т.ч. когато общините са възложители на строителни дейности и на дейности по разрушаване на сгради:

- строителната документация да съдържа план за управление на строителните отпадъци;
- да контролират практическото изпълнение на този план;
- да контролират изпълнението на плана за управление на строителните отпадъци при въвеждане в експлоатация на обектите и в случаите, когато възложител на строителните дейности и за разрушаване на сгради не е Общината, но тя е компетентна за приемане на строежите;
- да изискват влагане на рециклирани строителни материали в определени количества, когато Общината е възложител на обществени поръчки, които са различни за различните строежи (пътища, сгради и др.).

Общините имат задължения и за управление на строителни отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата, когато са в малки количества.

С приетия през 2012 г. ЗУО отпада задължението на общините да осигуряват депа за строителни отпадъци.

Кметът на Общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейната територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и общинската наредба по чл. 22 от ЗУО, като осигурява условия, при които всеки притежател на битови отпадъци се обслужва от лица, на които е предоставено право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, оползотворяване или обезвреждане.

Съгласно ЗУО, кметът на Общината отговаря за:

1. осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
2. събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им;
3. почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
4. избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци;
5. организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община;
6. разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;
7. организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци;
8. изпълнението на решенията на общото събрание на регионалните сдружения и съдейства за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;
9. организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци, за които не се прилага отговорност на производителя и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане;
10. разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане;
11. осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места;
12. почистването от отпадъци на общинските пътища в съответствие с чл. 12;
13. осигуряването на информация на обществеността по т. 1 - 12, 14 и 15 чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин;
14. поддържането на регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община;
15. предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организиране на почистването им.

Подзаконовни нормативни актове, издадени на основание ЗУО

Приети са редица подзаконовни нормативни актове, които регламентират задължения за институциите, физическите и юридическите лица. Основните актове, които имат отношение към дейностите на общините, са:

Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци (приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 януари 2021г.)

Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци (Обн. ДВ. бр.111 от 27 декември 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.7 от 20 януари 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.26 от 22 март 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.77 от 16 септември 2021г.)

Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС 267 от 5.12.2017 г. (Обн., ДВ, бр. 98 от 8.12.2017 г.)

Наредба за намаляване на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда (Приета с ПМС № 354 от 26.10.2021 г., обн. ДВ. бр.91 от 2 Ноември 2021 г.)

Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки (Приета с ПМС № 271 от 30.10.2012 г., обн. ДВ. бр.85 от 6 Ноември 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.76 от 30 Август 2013г., изм. ДВ. бр.30 от 15 Април 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.)

Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване (Приета с ПМС № 256 от 13.11.2013 г., обн. ДВ. бр.100 от 19 Ноември 2013г., изм. ДВ. бр.30 от 15 Април 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.47 от 5 Юни 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.)

Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства (Приета с ПМС № 11 от 15.01.2013 г., обн. ДВ. бр.7 от 25 Януари 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.95 от 1 Ноември 2013г., изм. ДВ. бр.60 от 22 Юли 2014г., изм. ДВ. бр.57 от 28 Юли 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.30 от 15 Април 2016г., изм. ДВ. бр.9 от 26 Януари 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.47 от 5 Юни 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.37 от 21 Април 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.)

Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори (Приета с ПМС № 351 от 27.12.2012 г., обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013г., попр. ДВ. бр.6 от 22 Януари 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.51 от 11 Юни 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.66 от 28 Август 2015г., изм. ДВ. бр.30 от 15 Април 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.)

Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (Приета с ПМС № 221 от 14.09.2012 г., обн. ДВ. бр.73 от 25 Септември 2012г., изм. ДВ. бр.30 от 15 Април 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.)

Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти (Приета с ПМС № 352 от 27.12.2012 г., обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.)

Наредба № 1 от 4.06.2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (Обн. ДВ. бр.51 от 20 Юни 2014г., изм. ДВ. бр.51 от 19 Юни 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.51 от 28 Юни 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.82 от 1 Октомври 2021г.);

Наредба 2 от 2014 г. за класификация на отпадъците (обн., ДВ, бр. 66 от 08.08.2014 г., изм. и доп., бр. 32 от 21.04.2017 г., изм. ДВ. бр. 46 от 01.06.2018 г., изм. и доп. ДВ бр. 86

от 6 октомври 2020 г.)

Наредба № 4 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр. 36 от 2013 г., изм. и доп. ДВ, бр.82 от 5 Октомври 2018г.)

Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 81 от 17.09.2004 г.)

Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (обн., ДВ, бр. 80 от 13.09.2013 г., в сила от 13.09.2013 г., изм. и доп., бр. 13 от 7.02.2017 г., изм. и доп. ДВ, бр.36 от 1 май 2021г.)

Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (Приета с ПМС № 201 от 4.08.2016 г., изм., бр. 55 от 7.07.2017 г., в сила от 7.07.2017 г.)

Други закони, съдържащи норми относно управление на отпадъците

Освен основния закон, регулиращ обществените отношения свързани с управлението на отпадъците (ЗУО) има редица други национални закони с основен предмет други сфери на обществения живот, съдържащи разпоредби относно отпадъците.

Закон за местните данъци и такси

Законът регламентира местните данъци и такси, включително такса „Битови отпадъци“, приходите от която постъпват в общинския бюджет. Таксата се заплаща за услугите по:

- събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране;
- третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации;
- поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината.

Дейностите за предоставяне на услугите включват:

1. Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до инсталации и съоръжения за третирането им, както и осигуряване на съдове за събиране на битовите отпадъци, с изключение на разделното събиране, предварителното съхраняване и транспортирането на битовите отпадъци, попадащи в управлението на масово разпространени отпадъци по Закона за управление на отпадъците - за услугата по събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране.

2. Третиране на битови отпадъци, необхванати в управлението на масово разпространените отпадъци, както и проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци и/или други инсталации или съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане на битови отпадъци - за услугата по третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации;

3. Поддържане на чистотата на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места и селищните образувания в общината, предназначени за обществено ползване - за услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината.

Всички относими за календарната година разходи на общината за извършване на дейности по предоставяне на услугите се включват в план-сметка за годината за всяка от посочените услуги и по източници на финансиране. Разходите от план-сметката се финансират със средства от таксата за битови отпадъци и от други източници при спазване на изискванията, приложими за съответния източник на финансиране.

Размерът на таксата за битови отпадъци за всяко задължено лице се определя за

календарна година при спазване на принципа за понасяне на разходите от причинителя или притежателя на отпадъците. Размерът на таксата за всяко задължено лице е сумата от размера на таксата за всяка услугите по сметосъбиране, която се определя, като разходите за сметка на таксата за битови отпадъци за текущата година от план-сметката, за всяка услугите, се разпределят, като се приложи съответният начин за изчисление в зависимост от приетите от общинския съвет основи.

Размерът на таксата за единица основа се определя в левове за всяка календарна година и се приема с решението на общинския съвет за одобряване на план-сметката. Водещата основа за определяне на размера на таксата е количеството битови отпадъци. Общинският съвет приема основите за изчисляване размера на таксата за всяка от услугите с Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги. Решението за приемане или изменение на наредбата съдържа и мотивите, придружени с анализ, за избор на определената основа, а в случаите когато приеме основа различна от посочената като водеща - и мотиви за неприлагането водещата основа за определяне размера на таксите, както и вида и източника на информация за изчисляване размера на таксата за битови отпадъци.

Закон за устройство на територията

Законът урежда обществените отношения, свързани с устройството на територията, изискванията към инвестиционното проектиране и строителството в страната, и определя ограниченията върху собствеността за устройствени цели. Съоръженията и инсталациите за третиране на отпадъци са определени като елементи на техническата инфраструктура. От гледна точка на характеристиките, значимостта, сложността и рисковете при експлоатация, тези инсталации са определени като втора категория строеж от общо осем категории, като първа категория са най-сложните и рискови, а осма категория - с незначителен риск и сложност.

Законът (в Раздел VIII. Съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци, Глава четвърта. Мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура) отделя специално място на регламентацията на местоположението на площадките за изграждане на съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци, при съобразяване с всички изисквания произтичащи от ЗУО.

Законът съдържа разпоредби във връзка с произтичащите от ЗУО изисквания относно строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради:

- оценката за съответствието на инвестиционните проекти със съществените изисквания към строежите обхваща проверката на тези проекти за съответствие с редица изисквания, включително и с изискванията за селективно разделяне на отпадъците, образувани по време на строително-монтажните работи и дейностите по разрушаване с цел осигуряване на последващото им оползотворяване, включително рециклиране и постигане на съответните количествени цели за оползотворяване и рециклиране;
- премахването на строежи се извършва след одобряване на план за управление на строителни отпадъци, изискван от ЗУО;
- в разрешението за строеж се вписват мерките за селективно разделяне на отпадъците, образувани по време на строително-монтажните работи и дейностите по разрушаване и осигуряване на последващото им оползотворяване, включително рециклиране;
- на фаза одобрение на строеж за въвеждане в експлоатация не се допуска въвеждане в експлоатация, когато: не е издадено разрешение или регистрационен документ за дейности с отпадъци, когато такива се изискват по реда на чл. 67 и 78 от Закона за

управление на отпадъците.

Законът за статистиката (Обн. ДВ. бр. 57 от 25 Юни 1999 г., изм. ДВ. бр. 38 от 18 Май 2012 г., доп. ДВ. бр. 15 от 15 Февруари 2013 г.) е рамков за всички сфери на обществения живот и регламентира правилата за статистическата информация в страната. Законът урежда и въпросите, свързани с конфиденциалността на информацията и условията за предоставянето ѝ в определени случаи само след съгласие на засегнатите лица. Информацията, предоставена на НСИ от общините относно битовите отпадъци, също попада в приложното поле на конфиденциална информация. Тъй като предоставянето на услуги в областта на битовите отпадъци са типични публични услуги, заплащани от публични финанси на общините, събирани от такси от потребителите на тези услуги в общината, следва информацията, предоставяна от общините, да е със свободен публичен достъп за обществеността и институциите.

Програмни документи на национално и общинско ниво.

Ключовите национални програмни документи по управление на отпадъците са „Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.“ и „Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци, включваща и Национална програма за предотвратяване на хранителните отпадъци“

В областта на дейностите с отпадъци, общината има разработени програмни и нормативни документи, актуални спрямо приетите документи на национално ниво - Общинската програмата за управление на отпадъците и Наредбите, приети от Общински съвет –Смядово, имащи отношение към темата с отпадъците.

„План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027г.“ (ПИРО) - основополагащ, стратегически документ и важен инструмент за управлението на общината. ПИРО определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките ѝ с други общини в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2 и общия устройствен план на общината през следващите седем години.

Разработването на ПИРО Смядово се основава на разумни и реалистични предложения за решаване на проблемите и реализиране на потенциалите едновременно в социалната, икономическата и екологичната сфера. Екологичната проблематика е неразделна част от аналитичната и стратегическата част на плана. В плана е описано състоянието на компонентите на околната среда. Вниманието е фокусирано върху компонентите на околната среда и управлението на отпадъците в общината. Посочени са най-важните проблеми и рискове за състоянието на околната среда в общината. Екологичните силни и слаби страни имат присъствие и в SWOT анализа към ПИРО.

Проблемите на околната среда са пряко застъпени в стратегическата част на ПИРО за развитие на общината и по-специално в мерките към всяка приоритетна област. Изброените мерки направляват конкретните инициативи и инвестиции на община Смядово. Мерките са обезпечени от конкретно дефинирани проекти или дейности, систематизирани в Програмата за реализация на ПИРО, като част от мерките от ПИРО ще допринесат за постигането на целите, заложи в Национална стратегия за адаптация към изменението на климата, групирани по сектори на българската икономика.

„Програма за опазване на околната среда на Община Смядово за периода 2014-2020г.“

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на Община Смядово обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с

нормативните документи по опазване на околната среда. Общинската програма за опазване на околната среда е необходима, за да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми в общината, с цел запазване на доброто състояние на околната среда. С помощта на тази програма, ще се формира адекватна екологична политика на общината и постигане на най-ефективно и целесъобразно използване на наличните ресурси.

Основните задачи, които се поставят с програмата, са свързани с проблеми по опазване на среда, бъдещите мероприятия за снижаване на вредните последиците от човешката дейност, както и изготвяне на работен план, съдържащ схеми и организация на изпълнение, начини на финансиране, отговорни лица, медоти за контрол, превантивни дейности.

„Програма за управление на отпадъците на Община Смядово за периода 2017-2020 г.“

Програмата за управление на отпадъците на Община Смядово за периода 2017-2020 г. /ПУО/ е неразделна част от общинската програма за околна среда.

ПУО е стратегически документ и отразява актуалното състояние и планира мерките и дейностите с отпадъците на територията на общината. Към програмата е разработен план за действие и съответните подпрограми с набелязани мерки и дейности за постигане на екологосъобразно управление на отпадъците на територията на общината. ПУО за периода 2017-2020 г. обхваща всички дейности, които произтичат като като задължение на общините и компетенциите на кмета, съгласно разпоредбите на Закона за управление на отпадъците (ЗУО), Закона за опазване на околната среда /ЗООС/ и техните подзаконовни нормативни актове. Разработването ѝ се базира на налични данни, резултатите от проведени проучвания на системите за управление на отпадъците в общината, както и на анализ на възможности за финансиране на планираните дейности.

Прегледът на функциите за управление на отпадъците в общината показва, че:

- По отношение на политиката за отпадъците, в общината са изготвени планови и нормативни документи в областта на управлението на отпадъците.
- Дейностите, свързани с образуване, събиране (включително разделното), съхраняване, транспортиране, третиране на отпадъци са организирани.
- Ежегодно се разработва и приема годишна план - сметка за дейности с отпадъците, като те се обезпечават финансово, чрез определяне на годишните такси за свързаните с отпадъци услуги и други.
- Дейности по наблюдение и контрол - извършване на контрол, в т.ч. превантивен, текущ и последващ контрол и координация с други органи. Налагането на санкции са недостатъчни.
- Необходимо е да се подобрят дейностите за информиране и привличане на обществеността - обществени консултации и привличане на обществеността, информационно-разяснителни дейности и кампании.

По отношение на състоянието на човешките ресурси с възложени функции за отпадъци, прегледът показва, че:

- Персоналът, натоварен с функции за управление на отпадъците притежава необходимите качествени характеристики и професионална квалификация, но следва да се предвидят мерки за повишаване на квалификацията, тяхното задържане и професионално развитие във връзка с повишаване на експертизата в сферата на отпадъците.
- По отношение на количествената характеристика, се установи недостатъчност на служители, които пряко и единствено да са отговорни за управление на отпадъците. Налице

е нужда от поне още един специалист, който да изпълнява функции по управление на отпадъците.

- Общината разполага с необходимата материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала за изпълнение на функциите - осигурени помещения, офис оборудване, но няма специализиран автомобил за осъществяване на контролната дейност.

Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво

Анализ на общинската нормативна рамка:

Важна предпоставка за решаване на въпросите от местно значение, в това число и управлението на отпадъците, е създаването на законосъобразна и целесъобразна нормативна уредба от органите на местното самоуправление.

ЗУО определя *минималните изисквания за съдържание на общинските наредби* за управление на отпадъците, които трябва като минимум да уреждат:

1. условията и реда за изхвърлянето, събирането (включително разделното), транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови, включително биоразградими (в т.ч. и биоотпадъци) и опасни битови отпадъци;

2. условията и реда за създаването и функционирането на системите за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали, включително образувани такива отпадъци от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради и населените места, за които се въвеждат тези системи;

3. условията и реда за изхвърлянето, събирането (включително разделното), транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради, в т.ч от ремонтната дейност на домакинствата;

4. условията и реда за изхвърлянето, събирането, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на масово разпространени отпадъци /отпадъци от опаковки, излезли от употреба моторни превозни средства и електронно и електрическо оборудване, излезли от употреба батерии и акумулатори, отработени масла, излезли от употреба гуми/.

5. изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките /отнася се до пунктовете за предаване на посочените отпадъци в рамките на населените места, известни сред населението и като пунктове за вторични суровини/, изискването за поддържане на публичен регистър от общината с точното местоположение и какви отпадъци приемат, работно време и т.н. Това са изисквания, например, свързани с местоположението на тези пунктове – в определени зони, обозначенията на тези пунктове и други технически изисквания, работно време, какви отпадъци се приемат и др.;

6. условията за предаване на отпадъци на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други в населените места над 10 000 жители, както и населените места, за които общините доброволно осигуряват такива площадки, ако са под 10 000 жители;

7. заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на ЗМДТ.

В Наредбата за управление на отпадъците по чл.22 от ЗУО, одобрена от общинския съвет, общините следва да разпишат и разширят обхвата на контролните правомощия на контролните звена на общините, като включат в този обхват контрол за спазване на допълнителните към ЗУО изисквания, които са включили в общинската наредба.

Освен посочените по-горе минимални изисквания за съдържание на общинските наредби по чл.22 от ЗУО, общините могат да включат детайлизирането и уреждането на широк кръг въпроси от компетенции на общините, свързани с отпадъците и чистотата, произтичащи от ЗУО и други закони.

Основният нормативен акт, регламентиращ обществените отношения, свързани с управлението на отпадъците на територията на община Смядово е ***Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Смядово.***

Наредба за управление на отпадъците на територията на Община Смядово.

Наредба за управление на отпадъците на територията на Община Смядово е приета с Решение №407 по Протокол №8 от 31.07.2014 г. на Общински съвет – Смядово.

Наредбата детайлизира правата и задълженията на общинска администрация, както и на гражданите и юридическите лица по отношение на управление на отпадъците. Разработена е в съответствие с изискванията на чл. 22 от Закона за управление на отпадъците и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на [Закона за местните данъци и такси](#).

Съдържа минималните изисквания на ЗУО – определят се условията и реда за изхвърлянето, събирането (включително разделното), транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци на територията на общината. Изпълнението и контрола по изпълнението на тази наредба се осъществява от кмета на общината или определи от него длъжностни лица.

Други общински наредби с отношение към управлението на отпадъците на територията на община Смядово са:

Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Смядово.

Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Смядово е Приета с Решение №393 по Протокол №7 от 26.07.2018г. на Общински съвет – Смядово. Разработена е на основание чл.9 от Закона за местните данъци и такси. С настоящата Наредба, се уреждат отношенията, свързани с определянето и администрирането на местните такси и цени на предоставяни на физически и юридически лица услуги, реда и срока на тяхното събиране на територията на Община Смядово. Изпълнението и контрола по изпълнението на тази наредба, се осъществява от кмета на общината или определи от него длъжностни лица.

Тази наредба урежда реда и начина за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги (в т.ч. такса битови отпадъци), предоставяни на физически и юридически лица на територията на община Смядово, както и реда и сроковете за тяхното събиране. Такса битови отпадъци се заплаща за услугите по събирането, транспортиране и обезвреждането в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно – сметосъбиране и сметоизвозване, обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения, чистота на териториите за обществено ползване. Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет, въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

➤ Осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други.

➤ Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им.

➤ Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации, или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по Закона за управление на отпадъците.

➤ Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Наредбата определя такса битови отпадъци на база данъчната оценка на ползваните имоти от гражданите и фирмите. Във връзка с прилагането на принципа „замърсителят плаща“, Община Смядово предоставя възможност за определяне на таксата на база количество на битовите отпадъци. За имоти според количеството на битовите отпадъци, съобразно районите с организирано сметосъбиране и сметоизвозване, съгласно заповедта на кмета за определяне границите на районите и видът на предлаганите услуги по чл.62 от ЗМДТ, таксата се определя според количеството на битовите отпадъци, съобразно броя на съдовете за съхранението им и минимална честота на сметоизвозване.

Наредба №1 за опазване и поддържане на обществения ред, чистота и общинското имущество на територията на Община Смядово.

Наредба №1 за опазване и поддържане на обществения ред, чистота и общинското имущество на територията на Община Смядово се издава на основание чл. 21, ал. 2 от ЗМСМА и е приета на заседание на Общински съвет – Смядово с Решение №279 по Протокол №8 от 28.09.2017 г.

С наредбата се определя редът, условията и специалните изисквания за спазване на обществения ред и сигурност на територията на Община Смядово, с оглед опазване на публичната и частната собственост, осигуряване на правото на труд, спокойствието и отдиха на гражданите, създаване на нормални условия за дейността на юридическите лица, организации и учреждения, както и защита на техните права и интереси.

Наредбата е задължителна за всички физически лица, които живеят или временно пребивават на територията на общината, за собствениците, наемателите и ползвателите на жилищни, административни и стопански сгради и обекти, представителите на етажните собствениности, както и за всички юридически лица и техните клонове и поделения, организации и учреждения, осъществяващи дейност на територията на общината. С наредбата се създават условия за превенция на нарушенията на обществения ред, уреждат обществени отношения, неуредени изрично от други законови и подзаконови нормативни актове и се определят санкции за нейните нарушители. Въведени са редица забранителни разпоредби по отношение изхвърлянето на различни видове отпадъци.

Съгласно приетата с решение на Общински съвет – Смядово структура на общинската администрация, отговорното звено за дейностите по опазване на околната среда и по управление на отпадъците е Дирекция „Специализирана администрация“ и конкретно отдел „Регионално развитие, екология и хуманитарни дейности“. В отдела има назначени отговорни служители, които освен дейностите, свързани с опазването на околната среда и управление на отпадъците, изпълнение на предписания и указания от РИОСВ, МОСВ, БДЧР и други, активно участват в разработването, кандидатстването и изпълнението на общински проекти в областта на околната среда, финансирани от различни източници. Наблюдението, изпълнението и докладването на изпълнените мерки на ПУО се осъществява от служител от Общинската администрация, на който са възложени следните функции, свързани с екологията и опазването на околната среда:

- Събиране на информация за състоянието на околната среда в общината.
- При непосредствена опасност, съществено замърсяване или увреждане на околната среда незабавно информира кмета на общината и съдейства за предприемане на мерки за предотвратяване на евентуални вредни последици.
- Контрол на състоянието на компонентите и факторите на околната среда и източниците на замърсяване на територията на общината.
- Съставяне на програми и графици във връзка с контрола по опазването на околната среда.
- Контролиране на събирането и обезвреждането на битовите и строителните отпадъци и др.

Служителят, назначен да отговарят за проблемите по управление на отпадъците притежават професионална компетентност и опит за заемане на длъжността. Той извършва контролната дейност по отпадъците, но анализът на количествените характеристики на човешките ресурси показва, че броят на служителите, пряко отговорни за опазването на околната среда и управлението на отпадъци е недостатъчен, спрямо разширяващите се ангажименти на общините в тези сфери.

Дейностите по сметосъбирането и сметоизвозването, поддържането на зелените площи, поддържането на чистотата на населените места са възложени на Общинското предприятие „Чистота, озеленяване, благоустройство и охрана“ гр. Смядово.

Контролните функции по дейностите за управление на отпадъците в рамките на общината имат упълномощени длъжностни лица от кмета на общината: специалистите от общинската администрация и длъжностни лица в Общинското предприятие „Чистота, озеленяване, благоустройство и охрана“ гр. Смядово, а конкретно по населени места кметовете на населените места.

Контролната дейност може да бъде подобрена чрез:

- Подобряване на координацията между контролните органи на различно подчинение.
- Създаване на адекватен контролен инспекторат в общината, увеличаване на броя на служителите в него.
- Провеждане на обучения по Закона за управление на отпадъците за контролната дейност на общината.
- Провеждане на обучение по изискванията за съставяне на констативни протоколи и наказателни постановления.
- Максимално използване на възможностите на НПО да участват и да подпомагат контролната дейност на инспекторите за подобряване на уменията и подходите за налагане на глоби и санкции, както и за популяризиране на непрекъснато променящото се законодателство.

Задълженията на Кмета на общината по отношение управление на отпадъците са разписани в Глава I на ЗУО, Раздел III „Задължения на органите на местното самоуправление и местната администрация“. Кметът на община е отговорен за:

- осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци;
- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;

- избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения;
- организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;
- разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;
- организирането на разделно събиране на опасните и биоразградими битови отпадъци.

Възложените с нормативната уредба правомощия и задължения на Кмета на общината са обезпечени, чрез функциите на административните звена в общинска администрация.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Законодателството, относно управление на отпадъците, прието през последните години, поставя високи и конкретни изисквания към местната власт за подобряване на йерархията на управление на потоците отпадъци. Несправянето с тези задължения води до сериозни финансови последици за общините и съответно – за населението и бизнеса.

Анализът на общинските наредби показва, че Община Смядово има опит и традиции в разработването и прилагането на местна нормативна уредба по управление на отпадъците, като:

- По отношение на политиката за отпадъците в общината са изготвени планови и нормативни документи в областта на управлението на отпадъците, които ясно разграничават и регламентират отговорностите на местно ниво по отношение извършването на инспекции и контрол на дейностите с отпадъци.
- Дейностите, свързани с образуване, събиране (включително разделното), съхраняване, транспортиране, третиране на отпадъци са организирани.
- Ежегодно се разработва и приема годишна план - сметка за дейности с отпадъците, като те се обезпечават финансово, чрез определяне на годишните такси за свързаните с отпадъци услуги и други.
- Дейности по наблюдение и контрол - извършване на контрол, в т.ч. превантивен, текущ и последващ контрол и координация с други органи, налагане на санкции са недостатъчни.
- Необходимо е да се подобрят дейностите за информиране и привличане на обществеността - обществени консултации и привличане на обществеността, информационно- разяснителни дейности и кампании.

По отношение на състоянието на човешките ресурси с възложени функции за отпадъци, прегледът показва, че:

- Персоналът, натоварен с функции за управление на отпадъците притежава необходимите качествени характеристики и професионална квалификация, но следва да се предвидят мерки за повишаване на квалификацията, тяхното задържане и професионално развитие във връзка с повишаване на експертизата в сферата на отпадъците.
- Общината разполага с необходимата материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала за изпълнение на функциите - осигурени помещения, офис оборудване, специализиран автомобил за осъществяване на контролната дейност.
- За повишаване на професионалната квалификация и качествените характеристики на служителите, ангажирани с управлението на отпадъците, се препоръчва

включването им в дейности за повишаване на професионалната квалификация и осигуряване на посещения на семинари, специализирани курсове и обучения.

- Материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала, пряко ангажиран с изпълнение на функциите е достатъчна и не е необходимо да се предвиждат мерки в тази насока.

Анализ на дейността на Регионално сдружение за управление на отпадъците.

Община Смядово е член на „Регионално сдружение за управление на отпадъците на общините от област Шумен“ (РСУО), учредено с Протокол №1 от 30.08.2010г. от Общо събрание. В сдружението членуват 8 общини от област Шумен, както следва: Шумен, Нови пазар, Каспичан, Велики Преслав, Смядово, Хитрино, Венец и Каолиново. Дяловото участие на Община Смядово в РСУО Шумен е 3,306 %.

Общините – членове на РСУО – Шумен, депонират образувани битови отпадъци на **Регионално депо за неопасни отпадъци** в землището на кв. Дивдядово, гр. Шумен след предварително третиране (сепариране) и сортиране на разделно събрани рециклируеми отпадъци на площадката на „ЕВРО ИМПЕКС“ ЕООД. Същото се експлоатира в съответствие с Комплексно разрешително №349 – Н0-И0-А0/2008 г. на МОСВ. Общата площ на депото по имотните граници е 156 617 кв. м., от тази площ за депониране на неопасни отпадъци са отредени 91 340 кв. м.

Регионалното депо разполага с три изградени клетки с капацитет съответно 470 230 т., 235 115 т. и 200 020 т. или общ капацитет 905 365 т. Проектният капацитет на депото е 42 110 т./год. или 115,370 тона за 24 часа.

Регионално сдружение за управление на отпадъците на общините от област Шумен провежда редовни заседания. Активността на участие на общините в заседанията на Общите събрания на РСУО е висока, като почти всички общини участват редовно в заседанията. Наблюдава се висока степен на единомислие на общините при вземането на решения от РСУО.

Депонирането на отпадъците, образувани от територията на Община Смядово се извършва на Регионално депо гр. Шумен на база сключен договор с Община Шумен, като собственик на депото. Договорите се сключват ежегодно за срок от 1 година. Цената за един тон отпадък се приема на заседание на Регионалното сдружение на общините за управление на отпадъците – Шумен”.

Всички членове на РСУО са задължени да постигнат общи цели за рециклиране и общи изисквания по отношение на екологосъобразното обезвреждане на отпадъците. Във връзка с изпълнение на задълженията по чл.31, ал. 1, т. 1 от ЗУО, в края на 2014 - началото на 2015 г. е проведена обществена поръчка за „Предоставяне на услуги на общините Шумен, Нови пазар, Велики Преслав, Каспичан и Смядово по предварително третиране (сортиране) на смесени битови отпадъци“ с избран изпълнител „ЕВРО ИМПЕКС“ ЕООД за срок от 5 години. Услугата се извършва на площадка с площ 6000 кв. м с местонахождение гр. Шумен, ул. „Варненско шосе“ №6, УПИ №VI, планоснимачен №83510.665.77, кв. 2 по плана на гр. Шумен. Инсталирани са съоръжения за третиране на отпадъци: сортираща инсталация и балираща преса за предварително третиране на отпадъците. Сортиращата инсталация е с капацитет до 22 т/час. От въвеждането ѝ в експлоатация до сега при максимален капацитет на инсталацията се постига около 30% намаляване на количеството транспортирани на Регионалното депо отпадъци, което е недостатъчно за постигане на целите по чл. 31, ал. 1 от ЗУО.

На територията на общините - членове на РСУО – Шумен е организирана система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, чрез сключени договори с Организации по оползотворяване, както следва:

- с „Екопак България“ АД – Община Шумен.
- с „Булекопак“ АД – Общините Шумен, Нови пазар, Велики Преслав, Каолиново, Венец, Хитрино, Каспичан и Смядово.

На територията на РСУО – Шумен, функционира сепарираща инсталация, собственост на „Метарекс“ ООД, която обслужва системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки по договори с „ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ“ АД и „БУЛЕКОПАК“ АД. Инсталацията е с капацитет 1 тон на час. Към настоящия момент на територията на землището на с. Близнаци в Община Хитрино със средства от ПУДООС е изградена **Претоварна станция за твърди битови отпадъци с предварително отделяне на рециклируемите такива**. Капацитетът на настоящите инсталации за предварително третиране на територията на РСУО – Шумен е недостатъчен, за да отговори на нормативно заложените задължения към общините от региона.

През 2016г. Община Смядово, заедно с останалите общини от РСУО Шумен участва в подготовката и кандидатстването с проектното предложение „Изграждане на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци за нуждите на общините от РСУО Шумен“ по процедура BG16M10P002-2.002 „Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци“, по приоритетна ос 2 „Отпадъци“ на Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, но проектът не получи финансиране.

Към настоящия момент на територията на РСУО - Шумен **няма изградена инсталация за оползотворяване на зелени и/или битови биоразградими отпадъци**, която да гарантира изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъци. Общините от РСУО са включени в Приложение 8 към НПУО 2021-2028 г. - Индикативен списък на РСУО, в които е необходимо да се осигурят инсталации за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранителните отпадъци.

Необходимо е да бъде осигурена и инфраструктура за разделно събиране на растителни и биоразградими отпадъци при източника на образуване, в т.ч. домакинства, търговски и административни обекти и заведения за обществени храненияе. За организирането на система за разделно събиране и оползотворяване на „зелените“ отпадъци е необходимо да се осигурят контейнери за събиране, площадки за съхранение и специализирани автомобили за извозването им. Поради големия дял на биоразградимите отпадъци, подходящи за компостиране от общото количество на битовите отпадъци прилагането на ефективна система за разделното им събиране, ще доведе до съществено намаляване на разходите за транспортиране и обезвреждането на смесените битови отпадъци на Регионалното депо.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

➤ Тъй като на територията на РСУО Шумен няма изградена компостираща инсталация, 100% от генерираните зелени отпадъци остават неоползотворени. Към момента мерките, които се реализират, с цел оползотворяване на зелените и биоразградими отпадъци не са достатъчно ефективни и регионът се нуждае от допълнителна инфраструктура.

➤ Въвеждането в експлоатация на компостиращи инсталации за разделно събрани зелени и/или биоразградими битови отпадъци, ще доведе до намаляване на количествата на депонираните биоразградими битови отпадъци, както и до по-ефективно използване на отпадъците като ресурс.

➤ Не е изградена инфраструктура за предварително третиране на смесено събраните битови отпадъци на ниво община и ниво регион, която да е с капацитет, гарантиращ изпълнението на заложените цели.

➤ Като цяло на територията на РСУО Шумен липсва мащабна инфраструктура за екологосъобразно третиране на битовите отпадъци и на други потоци отпадъци, както и инсталация за третиране на строителните отпадъци на регионално ниво.

Анализ на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролните функции съгласно националното законодателство и местните нормативни актове.

Функции за управление на отпадъците.

Планирането, регулирането и налагането на законодателството по управление на отпадъците, зависи от наличните човешки ресурси в общината. За да се подпомогне изпълнението на законодателството, компетентните органи на национално, регионално и общинско ниво се нуждаят от достатъчен и добре обучен персонал, ангажиран със:

- разработване и прилагане на законодателството, технически стандарти и ръководства за дейностите по управление на отпадъците;
- разработване на политиката за управление на отпадъците, планиране и прилагане на местно ниво;
- съгласуване на разрешения за дейности с отпадъци и за изграждане и експлоатация на инсталации за оползотворяване и обезвреждане;
- упражняване на контрол, извършване на проверки и мониторинг на дейностите и инсталациите, образуващи и/или третиращи отпадъци;
- инициране и налагане на мерките по прилагане на законодателството;
- събиране, обработка, анализиране и докладване на данни;
- подготовка, разработване, оценка, прилагане и надзор на проекти за изграждане на общинската инфраструктура за отпадъци.

Изпълнението на настоящата Програма за управление на отпадъците в Община Смядово до 2028 г., изисква подобряване на институционалния капацитет и засилване на контролните функции на местно ниво.

Планирането и установяването на финансово обезпечени и поносими за населението системи за събиране (включително разделно) и транспортиране на отпадъците, изграждането и експлоатацията на съоръжения и инсталации е предизвикателство за голяма част от по-малките общини. Това налага приемането на мерки за усъвършенстване на системите за управление на отпадъците в общините на регионален принцип чрез инициативи за осигуряване на техническа инфраструктура за опозотворяване на отпадъците на приемлива за населението цена.

Дейностите по управление на отпадъците на местно ниво в Община Смядово се осъществяват чрез:

- изпълнение на Общинската програмата за управление на отпадъците и
- спазване на Наредбите, приети от Общински съвет – Смядово, имащи отношение към управление на отпадъците.

В общината, управлението на отпадъците се извършва от Кмет ⇒ ресорен Заместник-кмет ⇒ Директор на общинско предприятие „Чистота, озеленяване, благоустройство и охрана“ гр. Смядово ⇒ Кметове на населени места ⇒ Началник отдел „Регионално развитие, екология и хуманитарни дейности“ и специалист Еколог.

Съгласно, приетата с решение на Общински съвет – Смядово структура на общинската администрация, отговорното звено за дейностите по опазване на околната среда и в частност по управление на отпадъците е Дирекция „Специализирана администрация”, в

състава на която влиза отдел „Регионално развитие, екология и хуманитарни дейности“. В това направление има назначен отговорен служител, който освен дейностите, свързани с опазването на околната среда, поддържането на чистотата на населените места, сметосъбирането и сметоизвозването, състоянието на депата, поддържането на зелените площи, изпълнение на предписания и указания от РИОСВ, МОСВ, БДЧР и други, активно участва в разработването, кандидатстването и изпълнението на общински проекти в областта на околната среда, финансирани от различни източници. Служителят, назначен да отговаря за проблемите по управление на отпадъците притежава необходимото образование, професионална компетентност и опит за заемане на длъжността. Според длъжностната му характеристика служителя трябва:

- Да контролира дейността на Общинското предприятие „Чистота, озеленяване, благоустройство и охрана“ гр. Смядово.
- Да упражнява пряк контрол върху физическите и юридическите лица по изпълнение на нормативните изисквания в областта на околната среда и Наредба №1.
- Да съставя актове за констатирани нарушения, да санкционира нарушителите и т.н.
- Да изготвя стратегии, планове, програми и проекти с екологична насоченост.

В областта на дейностите с отпадъци общината има разработени програмни и нормативни документи, актуални спрямо приетите документи на национално ниво.

Контролът по прилагането на нормативната уредба, свързана с управлението на отпадъците се извършва от определени със заповед от кмета упълномощени длъжностни лица от общинска администрация и от Общинското предприятие „Чистота, озеленяване, благоустройство и охрана“.

Контролната дейност може да бъде подобрена чрез:

- Подобряване на координацията между контролните органи на различно подчинение.
- Създаване на адекватен контролен инспекторат в общината, увеличаване на броя на служителите в него.
- Осигуряване на автомобил за контролната дейност.
- Провеждане на обучения по Закона за управление на отпадъците за контролната дейност на общината.
- Провеждане на обучение по изискванията за съставяне на констативни протоколи и наказателни постановления.

Анализът на институционалния капацитет за управление на отпадъците в общината показва, че възложените с нормативната уредба правомощия и задължения на Кмета на общината са обезпечени, чрез функциите на административните звена в общинската администрация.

В Община Смядово се изпълняват в пълен обхват правомощията и отговорностите на кмета и общинската администрация, съгласно законовите разпоредби за управление на отпадъците. С решение на Общинска съвет – Смядово е създадено Общинско предприятие „Чистота, озеленяване, благоустройство и охрана“ гр. Смядово с предмет на дейност: събиране на битови отпадъци в Община Смядово, транспортиране на битовите отпадъци до Регионално депо гр. Шумен, поддържане чистота на територията за обществено ползване в Община Смядово, зимно поддържане, снегочистване и опесъчаване, поддържане сервитутите на общинската пътна мрежа, ремонт на тротоарните улични пътни настилки, поддържане и изграждане на спортни терени и съоръжения, ремонт и поддържане на общински сгради, поддържане на паркове и обществени зелени площи, изграждане, ремонт и поддържане на детски площадки, озеленяване и дейности по предотвратяване и ликвидиране

на аварии, пожари и др. бедствия на територията на общината. Предприятието е с персонал от 27 служители.

В общинска администрация е създадена позиция по опазване на околната среда (еколог), която се изпълнява от правоспособен и опитен общински служител. Нивото на работа е много добро, предвид ограничените човешки ресурси и предоставения технически капацитет, но с разпределението на функциите в общинската администрация е натоварен само един специалист. Натовареността на служителя не му позволява да изпълнява контролна дейност, а тя се покрива само от служителя контрол по Наредба №1. Кметовете на населените места, също не изпълняват ефективно възложените им контролни функции, а разчитат на тези упражнени от Наредба №1.

Прегледът на функциите за управление на отпадъците в общината показва, че:

- По отношение на политиката за отпадъците, в Общината са изготвени планови и нормативни документи в областта на управлението на отпадъците.
- Дейностите, свързани с образуване, събиране (включително разделното), съхраняване, транспортиране, третиране на отпадъци са организирани.
- Ежегодно се разработва и приема годишна план - сметка за дейности с отпадъците, като те се обезпечават финансово, чрез определяне на годишните такси за свързаните с отпадъци услуги и други.
- Дейности по наблюдение и контрол - извършване на контрол, в т.ч. превантивен, текущ и последващ контрол и координация с други органи, налагане на санкции са недостатъчни.
- Необходимо е да се подобрят дейностите за информиране и привличане на обществеността - обществени консултации и привличане на обществеността, информационно-разяснителни дейности и кампании.

По отношение на състоянието на човешките ресурси с възложени функции за отпадъци, прегледът показва, че:

- Персоналът, натоварен с функции за управление на отпадъците притежава необходимите качествени характеристики и професионална квалификация, но следва да се предвидят мерки за повишаване на квалификацията, тяхното задържане и професионално развитие във връзка с повишаване на експертизата в сферата на отпадъците.
- По отношение на количествената характеристик, се установи недостатъчност на служители, които пряко и единствено да са отговорни за управление на отпадъците. Налице е нужда от поне още един специалист, който да изпълнява функции по управление на отпадъците.
- Общината разполага с необходимата материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала за изпълнение на функциите - осигурени помещения, офис оборудване, но няма специализиран автомобил за осъществяване на контролната дейност.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

- Община Смядово има натрупан опит и изграден капацитет в разработване на нормативни актове и програмни документи в областта на управление на отпадъците. Въпреки, че в общината функционира добре изградена система за събиране на отпадъците, ефективността на контролните функции за спазване на нормативните разпоредби е незадоволителна. Необходимо е създаване на общински инспекторат, който пряко и в пълен обхват да отговаря за дейностите, свързани с управление на отпадъците. Необходимо е допълнително повишаване на квалификацията, професионалното развитие във връзка с повишаване на експертизата в сферата на отпадъците на отговорните служители.

Необходимо е осигуряване на специализиран автомобил за осъществяване на контролната дейност по управление на отпадъците.

- Необходимо е създаване на регистри на обекти, които подлежат на контрол, изготвяне на годишни планове и отчети за контролната дейност и други, които да се одобряват от Кмета на общината, като резултатите от контролната дейност по управление на отпадъците се публикуват на интернет-страницата за осведомяване на обществеността.

- Общината има осигурен „зелен телефон“ за подаване на сигнали от граждани.

- Необходимо е изготвяне на годишен план и годишен отчет за контролната дейност по отпадъците, които да се одобряват от кмета на общината, а резултатите от контролната дейност да се публикуват периодично на интернет страницата за осведомяване на обществеността;

- Организиране и провеждане на разяснителни и образователни кампании за ползата от разделно събиране на отпадъци и опазването и съхраняването.

Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци и осъществени мерки за тяхното възстановяване.

На територията на Община Смядово, старите замърсявания са в резултат от локални и изоставени незаконни сметища (струпване на всякакъв вид отпадъци, най-вече битови и строителни) около населените места. Образуват се периодично и своевременно се почистват. Една от причините за тяхното образуване е недостатъчната екокултура и липсата на отговорно отношение на недобросъвестни жители от общината.

От 2008 г. е преустановена експлоатацията на Общинското депо за ТБО в гр. Смядово, съгласно Заповед №298/10.06.2008г. на Директора на РИОСВ – Шумен, тъй като депото не отговаря на нормативните изисквания. С изпълнението на проект №58231-45-349 „Техническа помощ за подготовка на инвестиционен проект „Закриване, рекултивация и мониторинг на общинското депо за битови отпадъци - гр. Смядово“, одобрен за финансиране по Процедура №BG161PO005/08/2.30/01/03 “Техническа помощ за подготовка на инвестиционни проекти по приоритетна ос 2 на оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“, Община Смядово разполага с работен проект за техническа и биологична рекултивация на Общинското депо за твърди битови отпадъци в гр. Смядово. От 2013 година Община Смядово депозира Заявление за осигуряване на безвъзмездна финансова помощ за изпълнение на проекта в ПУДООС, но тъй като проектът не попада в обхвата на действащите приоритети в сектор „Управление на отпадъците“, приети от УС на ПУДООС, същият бива върнат.

През януари 2018 година, въз основа на актуализирани приоритети за финансиране от ПУДООС с равна тежест в сектор „Управление на отпадъците“, приети с Решение по Протокол №4/06.11.2018 г., Община Смядово **ежегодно** представя Заявление за финансиране на проект за закриване на общински депо, но без положителен резултат. През септември 2021 г. е получен отговор от ПУДООС, че проекта „Закриване, рекултивация и мониторинг на общинско депо – гр. Смядово“ **попада** в обхвата на действащите приоритети за финансиране в сектор „Управление на отпадъците“ по Първи приоритет. С оглед на това е започната актуализация на проектната документация и привеждане в съответствие с Нормативната уредба.

До края на 2015 г. битовите отпадъци от територията на общината се депонират на Регионално депо - кв. Дивдядово, гр.Шумен. Депото отговаря изцяло на изискванията на Наредба №6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (обн., ДВ, бр. 80

от 13.09.2013 г., в сила от 13.09.2013 г.). Собственик на Регионалното депо е Община Шумен. От началото на 2016 г. събраните отпадъци се извозват до площадка в кв.Тракия - гр. Шумен, където се обработват в сепарираща инсталация за предварително третиране (сортиране) на битовите отпадъци и само остатъчната фракция се депонира на Регионално депо в гр. Шумен.

Въпреки предприетите и изпълнени от Общината ключови мерки за рекултивация и ликвидиране на старите сметища по селата, открит остава проблема с финансирането на техническата и биологична рекултивация на общинското депо в град Смядово, което не е по възможностите на общинския бюджет. Съществуващите проблеми, свързани със системите за събиране и транспортиране на отпадъците, слабостите в контролната дейност и не на последно място ниското екологично възпитание на гражданите, спомагат за неконтролираното изхвърляне на отпадъци и за възникването на локални замърсявания и нерегламентирани сметища около дерете на реки, покрайнини на населени места, зони за крайградски отдих, селскостопански пътища и др. Най-често на неразрешени места се изхвърлят смесени битови отпадъци (покъщнина, отпадъци от различен характер), като и отпадъци от строителни и ремонтни дейности, животински отпадъци, разкомплектовани моторни превозни средства и др.

Добре организираната система за сметосъбиране и сметоизвозване и ефективния контрол от страна на Общинска администрация водят до значително намаляване на броя на инцидентните локални замърсявания с отпадъци. Общината ежегодно почиства замърсени зони с нерегламентирано изхвърлени отпадъци.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ

➤ Съществува проблем с въвеждането на действен контрол за предотвратяване използването на закритите сметища, както и възникването на нови. Препоръчително е за изпълнение на основните и спомагателни функции по управление на отпадъците да се назначи инспектор, пряко отговорен за осъществяване на контрол и налагане на предписания и глоби в съответствие с предвиденото в наредбата по чл. 22 от ЗУО.

➤ В плана за действие към програмата на общината за управление на отпадъците, следва да се включат мерки за осигуряване на финансиране за закриване, рекултивация и за следексплоатационните грижи и мониторинг на рекултивираното депо.

➤ Община Смядово, като член на РСУО - Шумен, ползващ Регионално депо за неопасни отпадъци в кв. Дивдядово, гр. Шумен, ежесечно превежда обезпечения по чл.60/64 от ЗУО за проекта за рекултивация на регионалното депо, след изчерпване на капацитета му.

Анализ и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа на «Отговорност на производителя» и «Замърсителя плаща»

Рамковата директива за отпадъците (Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 година относно отпадъците и за отмяна на определени директиви) (изменена с Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците), съответно ЗУО, оперират, както с принципа „Замърсителят плаща“, така и с принципа за „Разширена отговорност на производителя“, които взаимно се допълват.

Принципът „Замърсителят плаща“ е заложен в Договора за функционирането на Европейския съюз (чл.191). Този принцип във връзка с отпадъците изисква:

- причинителят и притежателят на отпадъци да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита за околната среда и човешкото здраве.
- причинителите на отпадъци да поемат отговорност за отпадъците си.
- разходите за опазване на околната среда и човешко здраве, свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и услугите.
- разходите за третиране и транспортиране на отпадъците са за сметка на причинителите и притежателите на отпадъците.

Принципът "Разширена отговорност на производителя" (РОП) е екологичен принцип, който се прилага като съвкупност от мерки с цел намаляване на общото въздействие върху околната среда от даден продукт и въвежда задължения и отговорности за производителя на продукта по време на целия му жизнен цикъл за: ограничаване на съдържанието на опасни вещества, обратно приемане, повторна употреба, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците, получени в резултат на употребата на продукта.

В съответствие с този принцип, производителите на продукти трябва да поемат отговорност, включително финансирането за:

- предотвратяване и намаляване на отпадъци, образувани при производството на техните продукти;
- проектиране и разработване на продукти, които подлежат на многократна употреба, са технически издръжливи, не съдържат или имат ограничено съдържание на материали и вещества, представляващи риск за околната среда;
- развиване на пазари за повторната употреба и рециклирането на отпадъците, образувани след крайната употреба на пусканите на пазара продукти.

Потоците отпадъци, за които се прилага тази схема в страната са: производствени отпадъци, включително производствени опасни отпадъци; болнични отпадъци; ПСБ/ПСТ; утайки от ПСОВ, отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради (с изключение на строителните отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата и разрушаване на сгради в малки количества по критерии, определени в ЗУО). Съгласно националното законодателство в схемата поэтапно са включени следните масоворазпространени отпадъци (МРО): Отпадъци от опаковки, отпадъци от ИУМПС, отпадъци от ИУЕЕО, отпадъчни масла и нефтопродукти, отпадъци от батерии и акумулатори и отпадъци от гуми.

Домакинствата и различните организации, предприятия и институции, които в резултат на употребата на продукти образуват МРО, са длъжни да спазват правилата за разделно събиране и изхвърляне на определените за това места МРО.

Разширена отговорност на производителя (РОП) може да се осъществи по два начина от задължените лица:

1. чрез колективна система, представлявана от организация за оползотворяване (ОО) на съответните МРО.

2. индивидуално от задълженото лице (конкретна фирма), което пуска на пазара МРО.

Законодателството предоставя възможност на задължените в схемата лица да заплатят продуктова екотака в държавен екологичен фонд – ПУДООС, вместо да реализират отговорността си чрез колективна система или индивидуално изпълнение.

„Замърсителят плаща“ и „Разширена отговорност на производителя“ и приложението им в Общината.

Принципът „Замърсителя плаща“ се прилага за битовите отпадъци от домакинствата (с изключение на 6 групи МРО) и за отпадъци, подобни на битовите, които по своя характер

и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, но образувани от други източници. Подобни на битовите отпадъци се образуват най-вече от административни сгради, образователни институции, социални организации, пазари, търговски обекти, хотели и ресторанти, ателиета за услуги. Битови отпадъци се образуват и от производствени предприятия, но от жизнената дейност на служителите и работниците в тези предприятия. В схемата попадат и строителните отпадъци от ремонтни дейности и от разрушаване на сгради, генерирани от домакинствата и други обекти в малки количества.

Задължени лица са домакинствата и лицата, които образуват битови отпадъци и подобни на битовите отпадъци. Съгласно Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ) задължените лица заплащат ежегодна такса-битови отпадъци в размер, определен от общинския съвет за всяко населено място поотделно, като с приходите се финансиране на дейностите по управление на отпадъците, Целта на таксата битови отпадъци е прилагане на принципа «замърсителят плаща». Дългогодишна практика е размерът на таксата да се определя като промил от данъчната оценка/отчетната стойност на имотите на гражданите, фирмите и институциите, което води до непълно прилагане на принципа „замърсителят плаща“. Предоставяна е възможност на юридическите лица да заявяват необходимия брой контейнери и честота на извозване на отпадъците и на тази база да се определя годишната им такса за битови отпадъци, т.е. на база изхвърляно количество битови отпадъци, но от тази възможност да възползват много малък брой юридически лица. През 2017 г. с изменение на ЗМДТ са въведени нови основи за определяне на такса битови отпадъци, като препоръчителната основа е на база количество на генерираните отпадъци или други основни различни от данъчната оценка, като напр. на 1 жител. Поради необходимостта от изграждането на нова информационна база в общината все още не се прилагат новите основи за определяне на такса битови отпадъци.

Прилагането на принципа „замърсителят плаща“ изисква възстановяване на всички разходи за извършваните в момента дейности, както и за бъдещото въвеждане на нови съоръжения и услуги като включва: събиране, транспорт и депониране на отпадъците.

Съгласно чл. 66, ал.1 от Закона за местните данъци и такси таксата за „Битови отпадъци“ се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общински съвет въз основа на одобрена план – сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за: осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други; събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им; проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците и почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване. Размерът на такса битови отпадъци се определя за всяка услуга поотделно.

В изпълнение на изискванията на националното законодателство в областта на управление на отпадъците Община Смядово следва да извозва и предава за депониране твърдите битови отпадъци от дейността сметосъбиране на регионално депо за ТБО в кв. Дивдядово, гр. Шумен, за което ежегодно се сключва договор с Община Шумен и Общинско предприятие -гр.Шумен и при необходимост се актуализира единичната цена за обезвреждане на един тон отпадък, постъпил на Регионално депо за неопасни отпадъци в кв. Дивдядово, гр. Шумен.

В съответствие с разпоредбите на Закона за управление на отпадъците за всеки тон, депониран отпадък всяка община е задължена да заплаща отчисления по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците.

Събираемостта на приходите от такса битови отпадъци е сравнително висока между 70-80%, но се наблюдава значително натрупване на несъбрана такса битови отпадъци през годините.

Анализът на приходите е показан на следната таблица:

Таблица №10 - Приходи от такса битови отпадъци по групи потребители

Приходи от такса битови отпадъци	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Общо приходи от такса битови отпадъци (лв.)	272 717	254 485	271 556	396 289	278 424	314 264
Физически лица	116 376	136 406	123 339	117 622	122 488	84 777
Юридически лица	156 341	132 817	148 216	178 667	155 936	157 529
Недобори	7655,51	47524,11	61460,11	67772,98	54576,13	71 958
Възстановени отчисления от РИОСВ-Шумен				100 000,00		

Източник: Община Смядово

През периода 2015-2020 г. **приходите от такса битови отпадъци** в Община Смядово имат колебливи стойности, като най-висока събираемост има през 2020 г. – 314 264 лв. и съответно най-ниска през 2016 г. – 254 485,04 лв. От данните в таблицата може да бъде направен извод и за събираемостта от физическите и юридическите лица.

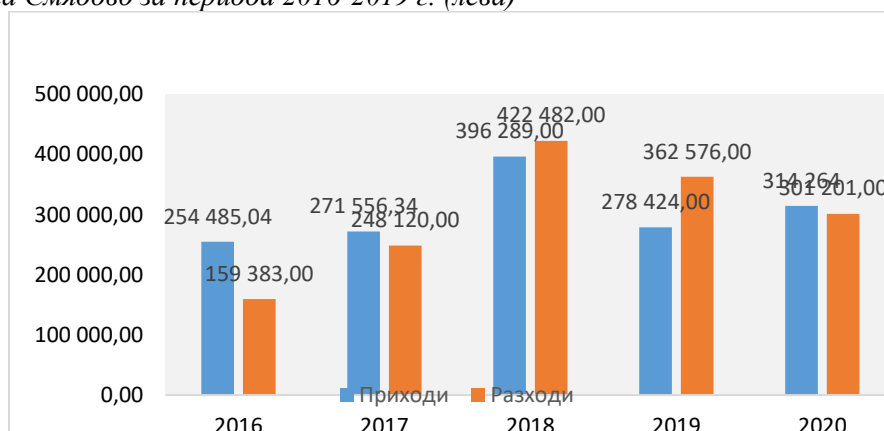
Таблица №11 - Разходи за управление на отпадъците

Разходи за управление на отпадъците	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Общо разходи за управление на отпадъците (лв.)	422 482	362 581	301 201

Източник: Община Смядово

От данните в таблицата може да бъдат направен извода, че размера на извършените разходи за управление на отпадъците за периода 2018-2020 г. е с колебаещи се стойности.

Фиг.2 – Съотношение между приходи от такса „БО“ и разходи за управление на отпадъците в Община Смядово за периода 2016-2019 г. (лева)

Източник: Община Смядово

Анализът на данните в Таблица №11 и Фиг.2 показват, че средствата, които общината събира от такса битови отпадъци, непокриват в пълен обем разходите за управление на

отпадъците. През 2018 г. и 2019 г. разходите за управление на отпадъци в Община Смядово превишават приходите от такса „Битови отпадъци“ през 2018 г. (с 43 %) и 2019 г.(с 30 %).

Таблица №12 - Среден процент събираемост такса „Битови отпадъци” в Община Смядово

Година	Среден процент събираемост
2016	74%
2017	73%
2018	71%
2019	78 %
2020	79 %

Източник: Община Смядово

Наблюдава се тенденция за събираемост на приходите от такса «Битови отпадъци» в границата на 71-78%, което е сравнително добър показател, предвид ниските доходи на население.

Таксата за битови отпадъци се определя като промил върху данъчната оценка на недвижимите имоти на физическите лица и промил върху по-високата стойност между данъчната оценка и отчетната стойност на недвижимите имоти на юридическите лица по смисъла на чл.21 от ЗМДТ (Таблица 22).

Таблица №13- Разпределение на промилите за такса БО за отделните видове дейности и по населени места

№ по ред	Населено място	Такса „Битови отпадъци” за физически лица и жилищни имоти на юридически лица в промили върху данъчната оценка на имота				Такса „Битови отпадъци“ за нежилищни имоти на юридическите лица в промили върху по-високата стойност между данъчната оценка и отчетната стойност на имота			
		Сметосъб. и сметоизв.	Поддърж чистотата общ. места	Депо и отчисления по чл.60 и чл.64 от ЗУО	Общо %	Сметосъб. и сметоизв.	Поддърж чистотата общ. места	Депо и отчисления по чл.60 и чл.64 от ЗУО	Общо %
1.	гр. Смядово	2.75	0.72	1,63	5.10	5,4	1,4	3,2	10
2.	с. Александрово	3.46	0.89	2,05	6.40	5,4	1,4	3,2	10
3.	с. Бял бряг	3.33	0.86	1,97	6.16	5,4	1,4	3,2	10
4.	с. Веселиново	3.32	0.86	1,97	6.15	5,4	1,4	3,2	10
5.	с. Желъд	3.40	0.88	2,02	6.30	5,4	1,4	3,2	10
6.	с. Кълново	2.84	0.73	1,68	5.25	5,4	1,4	3,2	10
7.	с. Ново Янково	3.43	0.89	2,03	6.35	5,4	1,4	3,2	10
8.	с. Риш	3.56	0.93	2,11	6.60	5,4	1,4	3,2	10
9.	с. Черни връх	3.51	0.91	2,08	6.50	5,4	1,4	3,2	10
10.	с. Янково	3.24	0.84	1,92	6.00	5,4	1,4	3,2	10
	Всичко разходи:	-	-	-	-	-	-	-	-

Източник: Община Смядово

Общински съвет - Смядово определя размера на такса “Битови отпадъци“, както следва:

1. За недвижими имоти на физически лица и на юридически лица.

За недвижимите жилищни имоти на физически лица и недвижимите имоти на юридическите лица, за които се осигуряват услуги по сметосъбиране, сметоизвозване, поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване, обезвреждане на битови отпадъци и закриване на депа за битови отпадъци за съответното населено място лица в промили върху данъчната оценка на имота, посочени в Таблица №22.

2. За недвижимите имоти на физическите и юридическите лица, представляващи празни дворни места такса „Битови отпадъци” се формира от промила за почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване и други нерегламентирани замърсявания с отпадъци

за съответното населено място, в промили върху по-високата стойност между данъчната оценка и отчетната стойност на имота, посочени в Таблица №22.

3. За юридическите лица подали до 30 ноември на предходната година, декларации по чл.16, ал.2, т.1 от Наредба на Общински съвет - Смядово за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите, такса “Битови отпадъци” за един брой обслужен контейнер тип „Бобър” е в размер на **70,31 лв./бр.**, като честотата на извозване на количествата битови отпадъци е минимум 40 пъти годишно за гр. Смядово и 20 пъти годишно за останалите населени места.

4. За училищата – държавна и/или общинска собственост размерът на таксата е 7,76 лв. на един ползвател-ученик. Броят на учениците за съответната календарна година се определя по данни от Сведение за организиране дейността на училището списък-образец №1 утвърден от МОМН, а информацията се предоставя на главен специалист „Данъчен инспектор –счетоводител“ под формата на справка – извлечение от този образец, изготвена от главен специалист „Образование, култура, младежки дейности и спорт“ до края на предходната година.

5. За търговски дружества, еднолични търговци и структури на държавната администрация, ползващи помещения в общински имоти под наем или безвъзмездно се начислява такса “Битови отпадъци” е в размер на 1лв./кв.м., но не по-малко от 50,00лв. Таксата се включва като клауза в договорите за предоставяне на помещенията за ползване и се заплаща ежегодно за всяка календарна година до 30 октомври на съответната година.

6. Освобождават се от такса за събиране и транспортиране на твърди битови отпадъци до Регионално депо в гр.Шумен, за обезвреждане на битовите отпадъци, генерирани от територията на Община Смядово в Регионално депо в гр. Шумен, за дейности по закриване, рекултивация и мониторинг на общинско депо в гр. Смядово, за проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация на други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по [чл. 60](#) и [64 от Закона за управление на отпадъците](#) имотите, които няма да се ползват през съответната година и има подадена Молба-декларация, съгласно чл. 18, ал.6 от Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на Общински съвет – гр. Смядово.

ПЛАН – СМЕТКА ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ ЗА 2020г.

1.1.Приходи

1.1.1. От облагане на физически лица	– 120 680,41 лв.
1.1.2. От облагане на юридически лица	– 185 532,89 лв.

Всичко: 306 213,30 лв.

1.2. Разходи, подробно описани в таблица №1

1.2.1. За събиране и транспортиране на твърди битови отпадъци до Регионално депо в гр.Шумен, закупуване на съдове за отпадъци, ремонт на съществуващи и изграждане на площадки за съдовете за битови отпадъци.

- 144 096,30 лв.

1.2.2. За обезвреждане на битовите отпадъци, генерирани от територията на Община Смядово в Регионално депо в гр. Шумен, за дейности по закриване, рекултивация и мониторинг на общинско депо в гр. Смядово, за проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация на други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и

оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците при прогнозно количество отпадъци - **1370 тона**

- за такса депониране на регионално депо гр. Шумен (вкл. обр. ДДС)

- 35 305,00 лв.;

- за сепариране на отпадъците (вкл. обр. ДДС)

- 30 140,00 лв.;

- за обезпечение по чл.3, ал.3 от Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци (чл.60 от ЗУО)

- 1 322,00 лв.;

- за отчисления по чл.20, ал.1, т.1, буква „б“ от Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци (чл.64 от ЗУО)

- 79 350,00 лв.;

Всичко: **146 117,00 лв.**

1.2.3. За почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване и други нерегламентирани замърсявания с отпадъци

- **16 000,00 лв.**

Всичко: 306 213,30 лв.

Други приходи

Държавен бюджет

Целевото финансиране на общински проекти от страна на държавния бюджет не е пряко обвързано с целите и приоритетите в областта на управление на отпадъците. Необходимо е подобряване на координацията между институциите при определянето на проектите, в т.ч. разработване на ясни критерии за финансиране и процедури за контрол върху изпълнението им.

Външно финансиране - Оперативни програми

Външното финансиране се извършва чрез кандидатстване с проекти пред ОП „Околна среда 2014-2020”, Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда /ПУДООС/, Програма за развитие на селските райони /ПРСР/, Национален доверителен екофонд /НДФЕ/ и други финансиращи организации.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ СХЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

- В общината има добре изградени схеми за управление на различните потоци отпадъци. Анализът на данните показва, че приходите от такса „Битови отпадъци” не покриват разходите за управление на отпадъците, като през 2018 г. и 2019 г. се наблюдава значително увеличение на разходите и превишение от приходите от такса „Битови отпадъци“ с 37 % средно от такса БО.

- За усъвършенстване на системата за разделно събиране и оползотворяване на растителни, хранителни и други биоотпадъци е необходимо задълбочено проучване и съставяне на пълен списък на обектите, които генерират най-големи количества биоотпадъци;

- Разработване и внедряване на информационна система за докладване на информацията за управление на битовите отпадъци в общината;

- Принципът „замърсителят плаща” не се прилага изцяло при определяне на такса битови отпадъци. Препоръчително е разработване на алтернативни методи за определяне на такса „Битови отпадъци” на база изхвърляно количество отпадъци при спазване на принципа

"замърсителят плаща" и справедливо заплащане на услугите от страна на всички групи генератори на отпадъци.

- Публикуване на интернет страницата на общината на детайлните план-сметки за разходите, на основата, на които се определя такса „Битови отпадъци”, по елементи на разходите и видове дейности и услуги.

Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъците.

Инфраструктура за битови отпадъци

Управлението на отпадъците е сложен и многообхватен процес, изискващ интегрираност на подходите, внедряване на нови технологии, създаване на подходяща икономическа среда и нормативна база, и не на последно място висока обществена отговорност. Ключова предпоставка за нивото на рециклиране и оползотворяване на отпадъците и опазване на околната среда и човешкото здраве е подходящата като тип и капацитет инфраструктура.

Основните компоненти на инфраструктурата за управление на битовите отпадъци са два:

- Съдове и техника за събиране и транспортиране на битовите отпадъци.
- Площадки, съоръжения и инсталации за третиране на битовите отпадъци.

В община Смядово има добре изградена система за събиране и транспортиране на отпадъците, която обхваща 100% от населението на общината или 6109 души към 31.12.2020 г. Отпадъците се събират смесено. Основният поток отпадък, генериран на територията на общината е смесения битов отпадък с код 20.03.01.

Сметопочистването и сметосъбирането за всички населените места се извършва организирано, съгласно график изработен и изпълняван от Общинско предприятие „Чистота, озеленяване, благоустройство и охрана” - гр. Смядово, създадено с решение на Общинския съвет, съгласно Закона за общинската собственост.

Системата за събиране и транспортиране на битови отпадъци, използвана на територията на Община Смядово е организирана с улични кошчета и контейнери тип „Бобър” с вместимост 1,1 куб.м. За оптимизиране на системата за устойчиво управление на отпадъците е въведена система за разделно събиране на отпадъци от „Врата на врата“, като са закупени и раздадени на населението следните съдове:

- 453 контейнери с вместимост 120 л., с червен капак с предназначени за отпадък-стъкло.
- 862 контейнери с вместимост 240 л. с жълт капак с предназначени за събиране на хартия, пластмаса, найлон, метали и др.

През 2019 г., е въведена система за разделно събиране на зелени и биоразградими отпадъци, като са закупени 50 броя контейнери за зелени и биоразградими отпадъци, едно съоръжение за раздробяване и един специализиран автомобил.

Таблица №14: Контейнерен парк и периодичност на обслужване

№	Вид съдове	Брой	Периодичност на извозване
1	Улични кошчета	55	всекидневно
2	Контейнери тип „Бобър”	417	4 пъти месечно
3.	Индивидуални кофи, с вместимост 120 литра	543	2 пъти месечно
4.	Индивидуални кофи, с вместимост 240 литра	862	2 пъти месечно
5.	Контейнер, тип „Ракла“ за биоразградими отпадъци	50	2 пъти месечно

Източник: Община Смядово

Състоянието на контейнерния парк се поддържа от Общинското предприятие. Изгорените или механично увредени съдове се подменят с налични оборотни контейнери веднага след установяване на повредата.

Използваната сметосъбираща техника, с която разполага Общинско предприятие „Чистота, озеленяване, благоустройство и охрана” - гр. Смядово, за изпълнение на дейностите по събиране и транспортиране на отпадъците е:

Табл. №15 - Сметосъбираща техника

№	Марка	Модел	Регистрационен номер
1.	Мерцедес	2628	H 9704 BB
2.	Мерцедес	711 Д	H 5415 BB
3.	Мерцедес	Спринтер	H 9491 BT
4.	Форд	Карго	H 4410 BT

Източник: Община Смядово

С наличната техника се организира събирането и извозването на битовите отпадъци от територията на Общината, но е недостатъчна, тъй като при аварирание общината и предприятието не разполагат с резервна техника. Това поражда нуждата от дооборудване на системата с поне още един сметоизвозен автомобил.

В района на организирано сметосъбиране и сметоизвозване в гр. Смядово са включени следните обекти: Производствените площадки на „Инвест банк” и „Караш инвест“ ООД гр. Габрово, обособени в бившия ХЗ-Смядово, Бензиностанция 2308 – собственост на „Петрол” АД гр. София, ВФ 22720 и „Рикос 12“ ЕООД гр. Шумен.

Района на организирано сметосъбиране и сметоизвозване в общината е разделен на следните подрайони:

I подрайон – гр. Смядово:

II подрайон – с. Веселиново, с. Риш и с.Александрово;

III подрайон – с. Кълново, с. Янково, с. Бял бряг, с. Ново Янково, с. Жълъд и с. Черни връх.

Периодичността зависи от района на обслужване и от сезона и се извършва със следната минимална честота:

За I подрайон гр. Смядово – минимум 40 пъти годишно /три пъти месечно за месеците януари, февруари, март, април, май, октомври, ноември, декември и четири пъти месечно за месеците юни, юли, август, септември ;

За подрайони II и III, включващи останалите населени места – минимум 20 пъти годишно /веднъж месечно м. януари, февруари, ноември, декември и два пъти месечно през месеците март, април, май, юни, юли, август, септември, октомври/.

Честотата на сметосъбиране и сметоизвозване ежегодно да се актуализира със заповед на кмета на Община Смядово, като се определят границите на районите, видът на предлаганите услуги и честотата на събиране и транспортиране на битовите отпадъци.

Съгласно „Програмата за разделно събиране на отпадъците от опаковки“ в гр. Смядово и с. Янково са поставени 21 броя жълт контейнер за събиране на пластмаса, хартия и метали и 17 броя зелени контейнери за събиране на стъкло. Съдовете за разделно събиране на отпадъци от опаковки са собственост на Булекопак.

ИЗВОДИ:

В Община Смядово има добре изградена система за събиране, транспортиране и депониране на отпадъците, която обхваща 100% от населението, но се нуждае от дооборудване с поне още един сметосъбирачен автомобил за преодоляване на аварийни

ситуации, както и от съдове и специализирана техника за събиране на строителни отпадъци, образувани от бита.

Няма причина да се очаква, че генерирането на битови отпадъци в Община Смядово в следващите години ще се различава от общите за страната тенденции. Чрез въведената системи за разделно събиране се очаква да се намали количеството на депонираните отпадъци и да се увеличи процентът на рециклируемите.

Очакванията са да се промени морфологичния състав на образуваните отпадъци в резултат на:

➤ Масово използване в бита на пластмасови и комбинирани опаковки за еднократна употреба.

➤ Вноса на домакинска техника, електроника, автомобили и автомобилни гуми – втора употреба.

➤ Провеждане на много разяснителни и обучителни мероприятия от страна на общинска администрация съвместно с фирми по оползотворяване по отношение осъзнаване на факта, че отпадъка събран разделно е много ценен ресурс.

Депозита за депониране на битовите отпадъци

В областта е изградено и се експлоатира 1 /едно/ Регионално депо за отпадъци в град Шумен, което отговаря на изискванията на Наредба №6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (обн., ДВ, бр. 80 от 13.09.2013 г., в сила от 13.09.2013г.). Регионалното депо има издадено комплексно разрешително и ежегодно се извършва контрол по изпълнение на условията. От м. Юли 2016 г. регионалното депо се експлоатира от ОП „Чистота“ гр. Шумен. Регионалното депо обслужва общините: Шумен, Велики Преслав, Смядово, Каспичан, Нови пазар, Каолиново, Хитрино и Венец.

Общинското депо за твърди битови отпадъци в гр. Смядово е с прекратена експлоатация, съгласно Заповед №298/10.06.2008г. на Директора на РИОСВ Шумен, тъй като не отговаря на нормативните изисквания.

Община Смядово има разработен и одобрен инвестиционен проект за техническа и биологична рекултивация на общинското депо в гр. Смядово. Инвестиционният проект е разработен, съгласно разпоредбите на Наредба №6 от 27 август 2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци - ДВ, бр. 80 от 13 септември 2013 г., Наредба №26/1996 г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт (изм. и доп. ДВ, бр. 30/22.03.2002 г.) и е съобразен с минимални критерии за рекултивацията на депа за битови отпадъци, разработени от МОСВ. На общинското депо с идентификационен номер: 67708.95.613 и площ 13 656 m² са депонирани отпадъци с общ обем 60 000 m³ в продължение на 30 години. Проектът включва техническа рекултивация като повърхностно запечатване, чрез изграждане на горен изолиращ екран, съгласно изискванията на Наредба № 6 от 27 август 2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци - ДВ, бр. 80 от 13 септември 2013 г.

В проектът е предвидена и биологична рекултивация, която включва всички дейности, свързани с усвояването на терена от растителност и създаване на условия за устойчива екосистема, близка с естествената. С рекултивацията се цели да се подобри биологичната продуктивност на площта, да оформи подходящ ландшафт, да предпази околната среда от замърсяване и да даде възможност за правилно използване на територията.

За финансиране на проекта е подадено заявление за закриване на депото за ТБО в гр. Смядово до ПУДООС за осигуряване на финансови средства за закриване и рекултивация на депото, но не е получено решение за финансиране, с мотиви, че същият не попада в обхвата на действащите приоритети в сектор „Управление на отпадъците“, приети от УС на ПУДООС на 23.06.2016г.

Стойността на проекта е 1 310 477,80 лева с ДДС, от които 1 295 531,35 лева с ДДС за техническа рекултивация и 14 946,45 лева с ДДС за биологична рекултивация. Проектът е на значителна стойност и Община Смядово няма възможност да осигури необходимото финансиране със средства от общинския бюджет.

Същевременно, Община Смядово проучва всички възможни Европейски и Национални програми за финансиране на проекта

С реализацията на проекта, ще се създадат условия за опазване на околната среда в района и ще спомогне за прилагането на изискванията на националното и европейско законодателство в сферата на битовите отпадъци.

На територията на община Смядово няма претоварна станция и площадка за временно съхранение на битови отпадъци, с цел предварително третиране, сепариране, и последващо рециклиране, оползотворяване или обезвреждане.

Претоварни станции.

Съгласно изискванията на чл.38, ал.1 от *Наредба №6/27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци* отпадъците предназначени за обезвреждане, чрез депониране следва да се подлагат на предварително третиране преди депонирането им. В наредбата е уточнено, че под „Предварително третиране“ се разбира - всички физични, термични, химични или биологични процеси, включително сортирането, които променят характеристиките на отпадъците, с цел да се намали обема им или опасните им свойства, за да се улесни по-нататъшното им третиране или да се повиши оползотворяемостта им.

Съгласно дефиницията за „предварително третиране“ (в наредбата и в директивата) изпълнението на поне една от целите на изискването за промяна на характеристиките на отпадъците е достатъчно за да се счита, че операцията представлява предварително третиране.

Инсталации за биоразградими и за биоотпадъци (Биологично третиране)

Приблизително две трети от отпадъците, генерирани в домовете и офисите, се състоят от „органични“ или естествени материали. Тези материали след време се разграждат (“биоразградими”) по естествен път. Биоразградимите отпадъци се генерират при селскостопанската дейност в растениевъдството, животновъдството и от дейността на домакинствата. Имат предимно органичен състав и е необходимо да се третират в зависимост от условията на генерирането им по подходящ начин. Често срещани практики в общината е третирането на биоразградимите отпадъци да се осъществява по следните начини:

- използване на кухненски и градински остатъци за храна на животни;
- закопаване на хранителни и растителни отпадъци в почвата (задния двор или градината без последващо използване);
- Натрупване на смесени купчини с оборска тор, растителни и хранителни отпадъци в полето (купчините не се обръщат, но след около три години са годни (вече компостирани) за използване като подобрител на почвата);

- изгаряне на градински отпадъци и листа.

В Националната стратегия за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци са заложили конкретни мерки, които трябва да се предприемат по отношение на този вид отпадък. Предвид специфичния характер на отпадъците, образувани на територията на общината и значителното участие на селскостопанските отпадъци, образувани от домакинствата в определени периоди, се предприемат действия в две посоки:

- ✓ за въвеждане на фамилно компостиране с последващо използване на компоста в личните стопанства;

- ✓ за изграждане на инсталации за компостиране /анаеробно разграждане в РСУО Шумен

Компостирането на растителните отпадъци в мястото на образуването им е в синхрон с приетите принципи за управление на отпадъците. В този случай растителните остатъци не са отпадък, а изходна суровина за получаване на компост – средство за подобряване качеството и плодородието на почвата. При реализацията на целите ще се кандидатства за финансово подпомагане от страна на ПУДООС и ОПОС.

Обхващането на все по-голям брой семейства в системи за домашно компостиране е възможно чрез постоянно информиране на населението за възможностите за оползотворяване на биоразградимите отпадъци и предоставяне на контейнери за компостиране на семействата, които желаят да компостират биоразградимите си отпадъци. За отчитане на ефекта от тази мярка е необходимо предоставянето на компостери на отделните домакинства да бъде обвързано с изискване за своевременно представяне на информация от общините за постигнатите нива на намаление на биоразградимите отпадъци, постъпващи за депониране.

Един от подходящите методи на биологично третиране, подходящи за условията на общината е анаеробното разграждане, при което се отделя биогаз за производство на енергия и компостирането (домашно и/или полево), при което произведения компост има възможност да се използва за рекултивация на нарушени терени, в земеделието, при озеленителни и възстановителни дейности при строителни проекти и др.

Видно от резултатите в морфологичния анализ и въпреки, че преобладават биоразградимите отпадъци като количество – 37,52 % от битовите отпадъци в общината или около 640 тона годишно те не са достатъчни за изграждане на компостираща инсталация на територията на общината. Компостираща инсталация с капацитет под 2000 тона годишно е икономически неефективна и не би получила финансиране. Затова управлението на биоразградимите отпадъци, трябва да се организира на регионален принцип като част от регионалната система за управление на отпадъците. В тази връзка Община Смядово следва да се възползва от възможностите и да кандидатства заедно с другите общини от Регионално сдружение за управление на отпадъците гр. Шумен по процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци.

Инсталации за предварително третиране/сепариране, сортиране и други за битови отпадъци

Съществуващата система за управление на отпадъците на територията на общината не разполага с технически съоръжения за осъществяване на изискването за предварително третиране на цитираната по-горе Наредба.

Предварителното третиране на битовите отпадъци, следва да бъде разглеждано едновременно с прилагането на изискванията за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране.

Като основни методи за предварително третиране на смесените битови отпадъци могат да се разглеждат:

- разделно събиране при източника на образуване;
- сепариране (разделяне) по фракции на битовите отпадъци;
- биологични методи за третиране на биоразградимата фракция от общия поток на битовите отпадъци;
- смесени методи на механично и биологично третиране на битовите отпадъци.

На територията на общината се генерират основно битови отпадъци, по които са класифицирани като неопасни и инертни отпадъци, които отпадат от строително-ремонтни дейности от домакинствата.

За изпълнение на нормативното изискване относно предварително третиране на отпадъците и с цел намаляване на количествата, подлежащи на депониране Община Смядово предвижда:

- Отделяне на биоразградимите отпадъци от общия поток битови отпадъци, чрез специални съдове и извозването им до инсталация за компостиране на Регионалното депо за отпадъци в гр. Шумен и разширяване на системата за фамилно компостиране.
- Отделяне на опасните отпадъци от бита от общия отпадъчен поток, чрез събирането им в Общински събирателен център и предаването им на фирма, притежаваща разрешително за оползотворяване по реда на ЗУО.
- Отделяне на рециклируемите отпадъци, чрез въвеждане на система за разделно събиране и сключване на договор с организация по оползотворяването.

На територията на общината функционират една площадка за изкупуване на черни и цветни метали, както и на отпадъци от хартия, пластмаса, стъкло и др. Една от площадките притежава разрешително за извършване на дейности по събиране и временно съхранение на излезли от употреба МПС, оловни акумулаторни батерии и ЕЕО.

За изпълнение на целите на общините Шумен, Нови пазар, Велики Преслав, Каспичан и Смядово, по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО, в съответствие с действащата нормативна уредба, в периода от 2015г. – 2020г. смесените битови отпадъци, образувани от територията на общината са предварително третиране (сортиране) на площадка, стопаниствана от „Евро импекс“ ЕООД гр. София. След изтичане на Договора, Община Смядово, ще търси методи за пълно оползотворяване на генерирания отпадък, за да се избегнат разходи за изплащане на месечните отчисления по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците.

Площадки за предаване на разделно събрани битови отпадъци, които общината е осигурила за населени места над 10 000 жители.

На територията на Община Смядово няма населени места над 10 000 жители, поради това не са осигурени площадки за предаване на разделно събрани битови отпадъци.

Пунктове за изкупуване на битови отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло.

В град Смядово има една регистрирана площадка за изкупуване на хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло - ЕТ „Донка Стойкова”.

Площадки/места за предаване на ИУЕЕО, излезли от употреба гуми, негодни за употреба акумулатори, отработени масла, включени в системата на организации за оползотворяване на МРО или индивидуално изпълняващи цели за МРО.

На територията на Община Смядово, няма площадки за предаване на ИУЕЕО, негодни за употреба акумулатори и отработени масла.

Инсталации за оползотворяване на сметищен газ.

Подобна инсталация на територията на Община Смядово липсва.

Съдове за фамилно компостиране на градински отпадъци.

Към момента, Община Смядово не е създала подходящи условия на домакинствата за домашно компостиране, поради липса на финансови средства. През новият програмен период общината ще търси нужното финансиране.

Инфраструктура за събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци.

Контейнери за разделно събиране на отпадъци от опаковки и на други битови отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло.

В Община Смядово е въведена система за разделно събиране на отпадъците от опаковки на територията на Община Смядово чрез договор за сътрудничество между Община Смядово и „БУЛЕКОПАК“ АД гр. София за организиране на система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, както и отпадъците от хартия, пластмаса, стъкло и метал от бита на територията на Община Смядово. Системата за разделно събиране в община Смядово се състои от жълти и зелени контейнери тип „Бобър“ с обем 1100 литра общо 38 съда, групирани в 13 точки в гр. Смядово и 3 точки в село Янково. Жълтите контейнери са предназначени за отпадъци от хартиени, пластмасови и метални опаковки, а зелените - за отпадъци от стъклени опаковки. Една точка включва два съда – жълт и зелен е с общ обем 2600 л. От 01.01.2019г. се обхваща и територията на с. Янково.

Табл. №16 – Контейнери за разделно събиране на отпадъци от опаковки, разположени на територията на Община Смядово

Вид контейнер	Брой
Жълт контейнер, тип „Ракла“, обем 1100 литра.	21
Зелен контейнер, тип „Иглу“, обем 1500 литра	16
Общ брой:	37 броя

Източник: Община Смядово

С цел намаляване на количествата отпадъци, подлежащи за депониране от територията на Община Смядово се препоръчва на населението всички отпадъци, подлежащи на рециклиране да се изхвърлят в контейнерите за разделно събиране или да се предават в пунковете, отговарящи на изискванията на Закона за управление на отпадъците. Особено внимание се обръща на лица, извършващи търговска дейност.

Контейнери и транспортни средства за разделно събиране на отпадъци от текстил и обувки.

Подобна инфраструктура липсва на територията на Община Смядово. Планира се развитие, съгласно изискванията на ЗУО за въвеждане на разделно събиране на битови отпадъци от текстил и обувки.

Контейнери и транспортни средства за разделно събиране на зелени и хранителни биоотпадъци.

През 2019 г., в Община Смядово, бе въведена система за разделно събиране на зелени и биоразградими отпадъци. За целта се закупи:

- 50 броя контейнери за зелени и биоразградими отпадъци.

- Съоръжение за раздробяване – 1 брой.
- Специализиран автомобил – 1 брой.

Инфраструктура за разделно събиране на опасни отпадъци от бита.

Необходими са мерки за информиране на населението за опасностите за околната среда и повишаване на обществената заинтересованост за по-широко участие в организиранията мероприятия за предаване на опасни отпадъци от домакинствата. Разделното събиране на опасните битови отпадъци в Община Смядово, все още не е системно, а кампанийно. Поради това голяма част от тях все още се изхвърлят в контейнерите съвместно с неопасните битови и се извозват с тях за последващо третиране.

През 2019 г. стартира изпълнение на Договор № 11278/28.11.2016 г. за реализиране на пилотен проект „Пилотни модели за екологосъобразно събиране и временно съхранение на опасни битови отпадъци“ между община Шумен и ПУДООС, в изпълнение на Швейцарско-Българска програма за сътрудничество, относно разделното събиране на опасни отпадъци от домакинствата. В тази връзка община Смядово, подписа Договор за сътрудничество съвместно с община Шумен с предмет „Събиране, транспортиране и съхранение на опасни отпадъци от домакинствата“ за срок на изпълнение от една година. Въпреки минималните количества събран опасен отпадък, най – голямо е количеството на излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване – 0,42333 тона (423,33 кг.), следван от батерии и акумулатори с 0,04485 т. (44,85 кг.) и луминисцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак – 0,02905 т. (29,05 кг.).

Инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване.

В нормативната уредба, поставените цели за оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради са на национално ниво и няма поставени цели пред общините. Закона за управление на отпадъците и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали, поставят изисквания към възложителите на обществени поръчки за строителни дейности и за разрушаване на сгради, в т.ч когато общините са възложители на строителни дейности и на дейности по разрушаване на сгради:

- строителната документация да съдържа план за управление на строителните отпадъци;
- да контролират практическото изпълнението на този план;
- да контролират изпълнението на плана за управление на строителните отпадъци при въвеждане в експлоатация на обектите и в случаите, когато възложител на строителните дейности и за разрушаване на сгради не е общината, но тя е компетентна за приемане на строежите;
- да изискват влагане на рециклирани строителни материали в определени количества, когато общината е възложител на обществени поръчки, които са различни за различните строежи (пътища, сгради и др.).

Общините имат задължения и за управление на строителни отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата, когато са в малки количества.

На територията на община Смядово липсва инсталация за третиране на строителни отпадъци. Определена е площадка за временно събиране на строителни отпадъци и земни маси върху ПИ с идентификатори 67708.307.391 и 67708.307.410 по кадастралната карта на град Смядово, образувани от ремонтна дейност на домакинствата. Количество до 1 m³ се приемат безплатно. Количество над 1 m³ се приемат срещу заплащане, след представяне на

разрешение за направление за транспортиране и приемане на земни маси и строителни отпадъци, издадено от кмета на общината или упълномощено от него длъжностно лице.

Инсталации и съоръжения за третиране на утайките от ГПСОВ

Съгласно разработения „Технически проект за изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води гр. Смядово и довеждаща инфраструктура – ел. захранване, довеждащ път, довеждащ водопровод и довеждащ колектор“, основната част от замърсителите в резултат от процесите на обработка на водата с цел пречистването ѝ до необходимата степен, се отделя под формата на утайки.

В конкретния случай, утайките ще бъдат стабилизирани /минерализирани/ в обема на биобасейна и тяхното третиране ще включва: уплътняване, хомогенизиране, кондициониране с полиелектролит и механично обезводняване.

От дъното на вторичния радиален утаител, утайката постъпва в помпена шахта за Рециркулираща активна утайка (РАУ) и Излишна активна утайка (ИАУ). РАУ се връща на входа на биобасейна, а излишната утайка се препомпва към утайкоуплътнителя.

Уплътнителят се предвижда, за да може да се намали влажността на ИАУ, като по този начин се редуцира обемът на утайката към обезводнителната инсталация. Прехвърлена в утайкоуплътнителя, утайката остава продължително време в покой, при което продължава нейното уплътняване до влажност 97-98 %. Отделената утайкова вода се връща на вход ПСОВ посредством вътрешна помпена станция.

Уплътнените и стабилизирани утайки се подават към силоз-хомогенизатор. В това съоръжение утайката се хомогенизира посредством миксер, в резултат на което се получава една постоянна концентрация на сухото вещество в нея, което е важна предпоставка за настройката и ефективната работа на обезводнителната инсталация. Силос-хомогенизаторът служи и като складов резервоар за уплътнена утайка, осигурявайки по този начин възможност за извършване на ремонтни дейности по инсталацията за механично обезводняване на утайки.

Утайките се кондиционират с полиелектролит, подаван от автоматична инсталация за неговата подготовка и дозиране, след което се обезводняват на центрофуга. Обезводнената утайка със съдържание на сухо вещество 25 %, чрез шнеков транспортър постъпва в контейнер, а центрата се отправя към вътрешна помпена станция, от където се връща към входа на ПСОВ.

Предвидено е временно депо за обезводнената утайка.

Анализ на приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците.

Основната цел на програмата е постигане на съответствие с йерархията при управлението на отпадъците, съгласно Директива 2008/98/ЕО и изпълнение на целите заложи в Закона за управление на отпадъците и Националния план за управление на отпадъците.

Проучването на добри практики за предотвратяване на образуването на битови отпадъци, за подготовка за повторна употреба и/или за разделно събиране на битови отпадъци и за последващото им рециклиране чрез публично достъпна информация за успешно реализирани вече добри практики с постигнати резултати ще се постигне за намаляване количеството на депонираните битови отпадъци (БО), чрез повторна употреба, рециклиране и оползотворяване.

Съгласно Рамкова директива 2008/98/ЕС за отпадъците, биоотпадъците включват отпадъци от паркове и градини, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата,

ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от хранително-преработвателните предприятия. Биоотпадъците представляват приблизително между 30 и 50% от битовите отпадъци, поради което разделното им събиране е от основно значение за постигането на високи нива на рециклиране. Освен това разделянето на биоотпадъци при източника е ключов елемент за намаляване на разходите, свързани с третирането и събирането на битовите отпадъци. Липсата на разделно събиране и рециклиране на биоотпадъците влошава качеството на рециклируемите материали в смесените отпадъци, води до образуване на мощния парников газ метан в депата за отпадъци и според Европейската агенция по околна среда е главната причина за слабите резултати от рециклирането на биоотпадъци в ЕС. Намаляването на количествата отпадъци, които се изгарят или се депонират на депа е от първостепенна важност – от екологична, здравословна и икономическа гледна точка. Предотвратяването на отпадъци спестява най-много обществени средства и с прилагане на целенасочени мерки към биоразградимите отпадъци, които са с най-голям потенциал за предотвратяване ще се постигнат много добри резултати.

Данните от морфологичния анализ на състава на битовите отпадъци, генерирани на територията на Община Смядово показват, че градинските отпадъци са с най-голям относителен дял (21,42%), заедно с дървесните отпадъци (0,09%) образуват 21,51% от генерираните в Община Смядово смесени битови отпадъци. Това е и една от основните ни амбиции да спомогнем намаляването на количеството градинските отпадъци и да не попадат във смесените битови отпадъци.

За планиране на конкретни мерки и прилагане на съществуващи практики за предотвратяване образуването на отпадъци са проучени следните добри практики за предотвратяване на биоразградими отпадъци:

1. Шредирание на градински отпадъци на място

Шредиранието или наречено още мулчиране е успешна градинарска практика, намираща все по-широко приложение в градинарството. С помощта на специализирана техника градинските отпадъци се отсичат и едновременно шредират на малки частици (“чипс”) до мулч като по този начин се освобождават големи площи в максимално кратки срокове. Специализираният прикачен инвентар (шредер-мулчер) не само отсича и мулчира растителността, но и смесва надробените частици с горния слой на почвата като по този начин подобрява нейните характеристики. Тази практика се прилага от фирма „Екомакс“

ООД като предлага специализирани услуги по разчистване на всякакви терени от нежелана дървесна, храстова и тревна растителност и растителни отпадъци. Практика е описана на интернет страницата на фирмата на следния адрес: https://www.ecomax.bg/екологичен-инженеринг_екомакс_дейности.

2. Домашно компостиране

Проучена е практика за управление на битови биоразградимите отпадъци чрез прилагане на домашно компостиране в Столична община. На домакинствата са раздадени компостери за домашно компостиране, разработени са рекламни брошури и са проведени информационни кампании сред населението.

Домакинствата, които желаят да компостират подават заявки до общината, която им предоставя безплатни контейнери за домашно компостиране (компостери). Компостерите се разполагат в дворовете на къщите, за да може домакинствата да компостират в къщи с цел намаляване на крайния битов хранителен и зелен отпадък и насърчаване стремежа към рециклиране на различни типове отпадъци. В инициативата за компостиране на място са включени дворните пространства на училища, детски градини и детски ясли.

Добра практика за домашно компостиране на Столична община:
https://www.sofia.bg/home/-/asset_publisher/7bpCs4absBl4/content/stolicnata-obsina-startirakampania-za-razdavane-na-bezplatni-domasni-komposteri

Практиката на Столична община за предоставяне на безплатни компостери на домакинствата е стартирала през 2010 г., като общият брой раздадени домашни компостери до 2018г. надвишава 8000 бр. Компостерите биоразградими отпадъци от домакинствата са със обем от 700л. като е планирано да бъдат зареждани три пъти годишно със зелени отпадъци (треви, храсти, клони), очакванията са за намаляване на крайния битов отпадък на домакинствата с 550 тона/годишно.

Разделното събиране на биоотпадъците на мястото на образуване паркове, обществени зелени площи, пазари, ресторанти, домакинства се изисква от чл.34 от ЗУО и чл.8, ал.1 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците. Изпълнението на това изискване допринася пряко към изпълнението на задължението за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци (ЗУО, чл.31, ал.1, т.2).

Правила за минимизиране образуването на отпадъци в административните сгради и от домакинствата

Практиката е заимствана от Кратък наръчник за умно управление на отпадъците, издание март 2016г., издаден по проект „Участие за природа“ изпълнен от Българска фондация Биоразнообразие в партньорство с екологично сдружение „За Земята“ и мрежа за гражданско действие Блулинк, финансиран от Програма за подкрепа на неправителствените организации в България по Финансовия механизъм на ЕИП 2009-2014г., в които е представен опита на местни власти и общности от цял свят, които прилагат подхода „Нулеви отпадъци“. Правилата са насочени към институциите, върху които общината има възможност за пряко въздействие: училища, детски градини, общински сгради, учреждения, офиси и др. обекти, където се образуват отпадъци от кашони, кутии, офис хартия и др. Правилата включват мерки за подмяна на стари принтери с нови, които печатат двустранно, инструкции за пестене на хартия, употреба на електронна комуникация, ограничаване на нежелана и неадресирана пощенска реклама и др.

Кратък наръчник за умно управление на отпадъците:

http://forthenature.org/upload/documents/2016/05/Naruchnik%20obshtini%20otpaduci-%20za_zemjata.pdf

Проучени добри практики за подготовка за повторна употреба.

В съответствие със стратегиите на ЕС и относно управление на отпадъците и кръговата икономика, целта е отпадъците да бъдат оползотворени съгласно йерархията при управление на отпадъците, която поставя като най-добра алтернатива повторната употреба на отпадъците.

Събиране на стари дрехи и текстил

Интересът от проучване на тази практика е провокиран от факта, че във всяко едно домакинство стои проблемът с ненужните дрехи, които вече не се използват. Събирането на дрехи и други текстилни изделия чрез специални контейнери ще спомогне за намаляване на количествата на смесените битови отпадъци, които се депонират и ще насърчи прилагането на разделно събиране. Събраните текстилни отпадъци се сортират и насочат за повторна употреба, друга част от текстилните материали се използват като памучни парцали за почистване в индустрията, а негодните за повторна употреба се предават за рециклиране или друго оползотворяване в специализирани инсталации. Част от материите – предимно пуловери и други плетива – се рециклират като вторични прежди, от които се произвеждат

нови текстилни изделия. Тази система за разделно събиране осигурява лесен, сигурен и удобен алтернативен начин за предотвратяване на тонове текстилен отпадък да стигнат до сметищата или да бъдат разпилени в близост до контейнерите за смесени битови отпадъци и нерегламентирано изгорени. Успоредно със събирането на употребявани дрехи ще бъде развита и комуникационна стратегия, чиято цел ще е повишаване на информираността и промяна в навиците за изхвърляне на непотребни облекла.

Проучена е практиката на фирма „Хюманита“ съвместно с Българския Червен кръст, по подобие на отдавна съществуващ модел в Западна Европа за провеждане на мащабна национална кампания за популяризиране на система за ефективно събиране и оползотворяване на дрехи и текстилни продукти от населението чрез поставяне на контейнери за текстил на обществени места. Инициативата е стартирала в Пловдив и в последствие мрежата от контейнери е разширена и в София, като за период от няколко години е планирано броят им да достигне 1000. Събраните продукти периодично се събират и се извозват до специализирана фабрика за сортиране, където при необходимост се преработват или се подготвят за повторно оползотворяване. Поставя се изискване към текстилните изделия - дрехи, домашен текстил, чанти и други аксесоари, да бъдат в годно за употреба състояние и да са прилежно опаковани в торбичка. С тези, които са годни за употреба, ще бъде създаден кризисен резерв за подпомагане от БЧК на пострадали при бедствия, аварии и кризи и ще се извършва целево даряване на дрехи на хора в нужда. Друга част от текстилните изделия, които са годни за използване отново като дрехи, се изнасят предимно за страни от Третия свят в Африка, Централна Америка, Близкия Изток и др. Останалите изделия, които не са годни за употреба по първоначалното им предназначение, се преработват и рециклират в България или фабрики в други държави, като от тях се създават продукти като почистващи кърпи, тапицерии за автомобилната промишленост, топлоизолации и много други продукти, произвеждани от рециклиран текстил.

Този щадящ природните ресурси модел има за цел да връща суровините обратно в икономиката и да създава възможности за удължаване на техния живот чрез многократно използване или трансформирането им в друг вид продукт. По този начин се предотвратява или поне намалява значително добива на нови природни ресурси.

Българският червен кръст е инициатор на временни дарителски кампании, с които се призоваваха гражданите да даряват облекло и домашен текстил за жителите на райони, пострадали от различни природни бедствия и катастрофи. Събирането на облекло и текстил с благотворителна цел се извършва целогодишно.

За половин година, откакто започнало събирането на текстил на територията на София, са събрани над 185 тона. Това предполага по-голямо внимание към столичния град от страна на фирмата, заета с преработката на този род битови отпадъци. Добрият опит дава основание да се мисли за разширяване на дейността и да бъдат обхванати и други големи градове, където в момента ненужният текстил не се рециклира, а отива директно на сметището.

Добра практика за събиране на дрехи на фирма „Хюманита“ и БЧК:

<https://www.linkedin.com/company/humanitajsc>

http://www.redcross.bg/campaign/active_campaigns/humanita_campaign

https://www2.hm.com/bg_bg/jeni/pazaruvane-po-tema/16r-garment-collecting.html

Други практики за събиране на текстилни отпадъци:

<https://datrans.bg/case-study/textile-waste/>,

<https://lindstromgroup.com/bg/article/textile-waste-poses-challenge/>,

<https://texcycle.bg/#how-do-we-help>,

<https://www.24chasa.bg/novini/article/5402711>

Събиране на стари книги

Фондация „Идея за действие“ приканват всеки, които има повтаряща се и ненужна книга да я дари за читалищните библиотеки в малките населени места в България, които имат нужда от обновяване на библиотечния фонд, но нямат тази възможност. Фондацията събира книгите, обработва ги и ги дарява в малки читалищни библиотеки в страната, като на всяка книга поставя печат „Дарение от Идея в действие“. За периода от 2010 до 2014г. фондацията е събрала и дарила 6430 книги и списания за 27 читалища.

Проучената практика е с наименования „Новият дом на старите книги“ <http://ideainaction.net/noviyat-dom-na-starite-knigi-2/>

Център за размяна на ненужни вещи и организиране на мероприятия за размяна.

В английската столица има специални магазини, където се продава дареното облекло, а парите от продажбите се влагат в благотворителни инициативи на местно ниво. Парадоксално е, че производството на дрехи в световен мащаб надхвърля нуждите на потребителите. Все повече расте броят на хората, които разчитат на чужда помощ, за да могат да облекат себе си и децата си. В подкрепа идват благотворителните организации, в ролята им на посредник между дарители и нуждаещи се.

Проучена е практиката на ИМКА – Русе, които от 1999г. са открили първия в страната благотворителен пункт „Дванайсет пълни коша“ с цел да активизира неизползваните ресурси у всяко домакинство за подпомагане на децата болни от туберкулоза. Идеята е заимствана от Великобритания. Започват през 1997г. с разпределение на дарени дрехи от Германия. След това организират т. нар. обменен фонд, който потвърждава наличието на потенциал за размяна на вещи и дрехи, ненужни за едни и ценни за други. В дейността си ИМКА използва опита на британските благотворителни магазини от приемането на дарения до рециклирането на употребявани дрехи и обувки. Благотворителния пункт „Дванайсет пълни коша“ е разработен напълно. В него местното население даряват различни вещи – дрехи и обувки, играчки, книги и учебни помагала, домашни пособия, спално бельо и мебели. В пункта дарените вещи сменят своя собственик срещу ниска дарителски вноски или безвъзмездно и се насочват към бедни, социално слаби или болни граждани. В последствие пункта има своите постоянни клиенти с приходите се покриват разходите на магазина и се извършва благотворителна дейност чрез закупуване на 20 броя инхалатори за болни от астма деца. Прилага се брошура на споделената практика.

Друга подобна практика е магазин на бартер в София, където клиентите пазаруват с точки, които се трупат при оставяне на дадена вещь и се намалят при вземане на друга. Именна тази практика е включена в проектното предложение. Информация за практиката е налична на следния адрес: <https://btvnovinite.bg/bulgaria/obshtestvo/magazin-na-barter-protstfyava-v-sofiya.html>, https://www.capital.bg/light/tema/2018/11/02/3337887_veshti_v_poveche/

„Център за поправка и повторна употреба на отпадъците“

Проучен е опитът на Европейска асоциация, представляваща национални/ регионални мрежи от социални предприятия, които извършват дейности по повторна употреба, ремонт и рециклиране. Асоциацията включва 26 национални и регионални мрежи в 24 държави от ЕС плюс един член в САЩ и работи на ниво ЕС, за да създаде условия за създаване „местни“ възможности за работа на хора, изложени на изключване. Някои от успешните практики включват:

Случаят с Фландрия

Във Фландрия подходът „циркулярна икономика“ е приложен още през 1993 г. Със силната подкрепа на регионалното правителство и активното участие на местните власти,

Агенцията по отпадъците (OVAM) и социалната икономика, циркулярната икономика (секторът за повторна употреба) превръща в реалност:

- 120 центъра за повторна употреба управлявани от 31 социални предприятия със специфичен географски обхват (за да се избегне ненужната конкуренция)
- 65 000 тона материали, събирани всяка година
- 5140 работни места 75% от които за работници от групите в неравностойно положение

- 110 млн. евро общ оборот, 50% генериран чрез продажби
- 5 милиони плащащи клиенти
- Регионът има отделна цел за превенция: 7кг/ капацитет/ годишно

Във Франция

Мрежа от 50 социални предприятия за повторна употреба и рециклиране на ОЕЕО

- 150 000 тона събрани ОЕЕО (1/4 генерирани във Франция)
- 102 000 ремонтирани уреди годишно (2016)
- 2500 заети лица (> 80% без достъп до пазара на труда) / 64% от работещите на интеграционни договори напускат ENVIE или с нова работа, или с допълнително обучение
- Разнообразни публични и частни партньорства (включително схеми за EPR† като EcoSystemes)

Освен ремонт и повторна употреба, Envie сега също така:

- Предоставя електрически ремонтни услуги на гражданите
- Продава резервни части, възстановени от употребявани машини
- Ремонтна и обновява медицинско оборудване

Тези и други подобни парктики са налични на следния интернет адрес:https://www.easpedbg.com/wp-content/uploads/3.-WS2_RREUSE_bg.pdf

Друга практика:

https://www.regal.bg/novini/sviat/2016/01/28/2694212_povtornata_upotreba_na_mebeli_i_elektrouredi_spestiava/

ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

В резултат на прегледа на съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците могат да бъдат изведени изводи и препоръки, които да бъдат използвани при разработване на Програмата за предотвратяване на отпадъците в Плана за действие:

- Необходими са действия в посока повишаване капацитета на институциите, по отношение на нормативните изисквания, процесите и практиките по предотвратяване образуването на отпадъци.
- Необходимо е повишаване на информираността на населението за ползите от предотвратяване на образуването на отпадъците чрез разпространяване на интересна, полезна и достъпна информация.
- Създаването на партньорства между институциите, бизнеса и научните среди за минимизиране на отпадъците и ресурсна ефективност е добра практика, която е подходящо да се насърчава.
- Осигуряване на финансова подкрепа за прилагане на успешни практики за предотвратяване и намаляване на отпадъците.

Анализ на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им.

Икономическите инструменти в сектора на управлението на отпадъците са механизми, въведени от държавата, които правят по-изгодно за населението и бизнеса да рециклират и

оползотворяват отпадъците, вместо да ги депонират. Въвеждането на икономически инструменти, които да стимулират общините и другите задължени за постигане на рециклиране и оползотворяване юридически лица, е препоръка на ЕК и предварително условие за проектите, финансирани от европейските фондове за всички страни членки на ЕС.

От 1 януари 2011г. с разпоредбите на чл.60 и чл.64 в Закона за управление на отпадъците са въведени финансови инструменти, включващи обезпечения за покриване на последващи разходи за затваряне на депата и отчисления за депониране на отпадъци.

Обезпечения по чл.60 от ЗУО

Те се правят на всеки тон депониран отпадък. **Целта на обезпеченията е в периода на експлоатация на съответното депо да се акумулира финансов ресурс, който собственикът на депото да използва за неговото закриване и рекултивация, след изчерпване на капацитета му.** Обезпеченията могат да бъдат под формата на:

- Месечни отчисления в банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото, или
- Месечни отчисления със специално предназначение, блокирана за периода до приключване и приемане на мерките по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото, с изключение на случаите, когато е разрешено тяхното ползване от директора на РИОСВ, или
- Банкова гаранция в полза на съответната РИОСВ, на територията, на която се намира депото.

Задължението за обезпеченията по чл.60 се отнася и за общините, в случаите, в които те се явяват собственици на депо за отпадъци, независимо дали става въпрос за битови, строителни или опасни отпадъци, като обезпеченията не могат да бъдат под формата на банкова гаранция. В случаите, в които дадено депо за отпадъци се използва от няколко общини на регионален принцип, то обезпеченията се внасят пропорционално на количествата депонирани отпадъци. Важно е да се подчертае, че натрупаните средства остават притежание на собственика на депото. Отчисленията се определят с Наредба №7 от 19 декември 2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци, издадена от министъра на околната среда и водите. Размерът на обезпеченията за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото в левове на тон отпадък се определя от собственика на депото (общината) въз основа на инвестиционния проект и/или проекта за рекултивация по формули, представени в приложението към Наредбата. Размерът на обезпеченията на тон отпадък се актуализира от общината – собственик на депото на всеки три години в съответствие с индекса на потребителските цени, публикуван от НСИ, и/или при промяна в параметрите за определянето му, която води до изменение от над 15% от първоначално определения размер на отчисленията за тон депониран отпадък. В случай че събраните средства в сметката в РИОСВ на общината са недостатъчни за приключване на дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото, общината осигурява остатъка от средствата. Когато след приключване на дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото останат средства на общината в сметката в РИОСВ, същите подлежат на възстановяване на общината за извършване на дейности по управление на отпадъците.

Отчисления по чл.64 от ЗУО

Те се правят на всеки тон депонирани отпадъци с цел натрупване на средства, както за изграждане на нови съоръжения за третиране на битови и строителни отпадъци, осигуряващи изпълнение от общините на нормативните изисквания, така и за извършването на последващи експлоатационни разходи, свързани с изградените съоръжения и инсталации

за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци. **Целта на отчисленията като икономически инструмент е да стимулират общините да намалят количествата на депонираните отпадъци за сметка на рециклираните и оползотворени отпадъци и да се натрупат средства за изграждане на инфраструктура за третиране на отпадъците.** В случаите, в които дадено депо за отпадъци се използва от няколко общини на регионален принцип, то отчисленията се внасят пропорционално на количествата депонирани отпадъци. Отчисленията се заплащат от общините, когато са собственици, както на депо за битови, така и на депо за строителни отпадъци. Изискването важи за:

1. регионални и общински депа за неопасни отпадъци, отговарящи на изискванията на Наредбата за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци и притежаващи комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от Закона за опазване на околната среда, или разрешение, издадено по реда на чл. 37 ЗУО;

2. съществуващи общински депа за неопасни отпадъци, които функционират след 2009 г., до въвеждане в експлоатация на съответното за общината регионално депо ;

3. общински депа за инертни отпадъци, когато отпадъците са от строителство и разрушаване на сгради;

Освобождаването от отчисленията за депониране представлява много съществен стимул за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци от общините и по-конкретно:

♣ При изпълнение на целите за отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци.

♣ При изпълнение на целите за биоразградимите и за биоотпадъците, общините се освобождават от заплащане на 50% от отчисленията за депониране на отпадъци.

♣ Ако общините изпълнят двата вида цели, те се освобождават на 100% от заплащане на отчисленията за депониране.

Натрупаните отчисления могат да се използват от общините за финансиране на инвестиционни проекти в областта на отпадъците, включително за съфинансиране от страна на общините на проектите, финансирани от ОПОС, както и за финансиране на експлоатационни разходи, свързани със системите за разделно събиране на битовите отпадъци, за транспортиране на разделно събраните отпадъци, тяхното последващо сепариране, рециклиране или друг вид оползотворяване, както и за информационни кампании за населението и бизнеса относно управление на отпадъците, както и за изготвяне на програми за управление на отпадъците.

Размерът на обезпеченията по чл.60 от ЗУО и отчисленията по чл.64 от ЗУО за всеки тон депониран отпадък, заплатени от Община Смядово в периода 2016-2020г. е представен в следващата таблица.

Табл. №17- Размерът на обезпеченията по чл.60 от ЗУО и отчисленията по чл.64 от ЗУО

	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019	2020
Обезпечения по чл.60 от ЗУО, лв.	1350,22	1258,27	1312,61	1332,69	1462,51
Отчисления по чл.64 от ЗУО, лв.	31979,05	33112,72	51363,68	66055,56	94003,91
Депонираните отпадъци, тон	858,86	807,5	1122,23	1144,30	1260,06

Източник: Община Смядово

Размерът на заплащаните отчисления по чл. 64 от ЗУО нараства значително през анализирания период, тъй като годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава. Това се дължи на променящите се потребителски навици и начин на живот на домакинствата и на дейността на промишлени предприятия, търговски обекти и

заведения. В същото време размерът на отчисленията за един тон отпадъци нараства всяка година. Данните в таблицата показват увеличение на количествата депонираните отпадъци в периода 2016-2020г. Общината, трябва да предприеме мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци и нарастване на количествата разделно събрани, рециклирани и оползотворени отпадъци, за да намали разходите за отчисления за депониране, както и да търси решения за пълно оползотворяване на събраните смесени битови отпадъци и да се до минимум отпадъците, които се депонират.

Такса – битови отпадъци е икономически инструмент, който трябва да материализира прилагането на принципа „замърсителят плаща— по отношение на домакинствата и фирмите, генериращи битови отпадъци. Понастоящем, обаче, тя се определя като промил върху данъчната/отчетната стойност на имотите и не е обвързана с количеството на генерираните от лицата отпадъци. През 2017 г. със ЗИД на ЗМДТ влизат в сила нови изисквания по отношение определянето на размера на такса-битови отпадъци с цел превръщането на таксата в истински икономически инструмент. Поради липсата на информационна осигуреност и капацитет от страна на общините да въведат новите промени, стартовата дата на новите изисквания беше отлагана няколко пъти, като към настоящия момент се предвижда тези изисквания да влязат в сила на 1.01.2024 г. Редът за определяне и плащане на такса „битови отпадъци“ в Община Смядово е регламентиран с Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги в община Смядово, приета от Общински съвет. Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка, включваща необходимите разходи за:

1. осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци – контейнери и кофи;
2. събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;
3. проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците;
4. почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Анализ на финансовите потоци по управление на дейностите с отпадъците.

Разходите за управление на отпадъците имат най-висок дял в общите разходи за опазване на околната среда в България, като този дял непрекъснато нараства и изпреварват всички останали сектори на околната среда.

Основните сектори, в които се извършват разходи по управлението на отпадъците са индустрията и публичния сектор (за управление на битовите отпадъци от общините). Чрез финансовите инструменти се цели да се постигне устойчиво управление на отпадъците от бита, като се подобрят условията за финансиране на икономическите субекти, осъществяващи дейност в сектора.

Главните източници за финансиране на оперативните разходи за управление на битовите отпадъци са собствените средства на организациите за оползотворяване на отпадъците и постъпления от такса битови отпадъци, реализирани от общините. Водещият източник за финансиране на инвестиционните разходи за управление на МРО са собствените средства на организациите по оползотворяване. Останалите средства за третиране на битовите отпадъци се осигуряват от целеви средства по линия на републиканския бюджет,

собствени средства на общините и безвъзмездно финансиране (по линия на ОПОС и ПУДООС, в т.ч. от държавен бюджет).

Водещият източник за финансиране на публична инфраструктура в управлението на битовите отпадъци е ОПОС. Средствата за финансови инструменти по ОПОС 2014-2020 г. в сектор "Отпадъци" са предоставени под формата на гаранции, покриващи загуби по портфейл от кредити с таван на загубите за допустими инвестиции. Предстоящият програмен период 2021-2027г. предвижда чувствително увеличаване на размера на финансовите инструменти, включително тези, които ще осигурят ресурс за кръгова икономика. Финансирането през новия програмен период 2021-2027 г. ще съобразява регионалния принцип при управлението на битовите отпадъци като добра практика от двата програмни периода, доказала своите предимства при цялостния подход за намаляване на количеството депонирани отпадъци. Приоритет се дава на развитието и подобряването на общинските системи за управление на отпадъци на регионално ниво, най-вече инфраструктура, която цели повторна употреба, рециклиране и разделно събиране за постигане на целите към 2030 г. Инвестициите в регионалната инфраструктура за достигане на целите към 2030-2035 г. следва да се насочат приоритетно към идентифицираните потребности в НПУО 2021-2028 г. Необходими са и повече усилия за повишаване на общественото съзнание и повишаване на базата от знания като ключови действия за подобряване на управлението на отпадъците. Инвестициите за периода 2021-2027 г. ще бъдат фокусирани върху интервенции, стимулиращи прехода към кръгова икономика. Подкрепата на демонстрационни проекти по ОПОС 2014-2020 г. допринася в тази посока, включително и чрез повишаване на общественото съзнание за йерархията за управлението на отпадъците, за генериране на „добри практики“ и идеи.

Реализирането на проекти в областта на управление на отпадъците се подпомагат и със средства от Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС), под формата на:

- *безвъзмездна помощ*, която може да бъде отпускана на общини и регионални сдружения на общини, в размер до 100 %;
- *безлихвен заем*, който може да бъде отпускан на общини в размер до 100% и на търговски дружества и еднолични търговци в размер до 70% от общата стойност на проекта;
- *предоставяне на средства*, акумулирани от продуктови такси, с цел обезпечаване дейността на системи за събиране, транспортиране, оползотворяване и/или обезвреждане на опасни и масово разпространени отпадъци;
- *предоставяне на средства за реализиране на проекти*, които са публична държавна собственост, както и върху терени, които са публична държавна или публична общинска собственост и осигуряват изпълнението на поети ангажменти на Р България по международни договори и във връзка с членството на страната ни в ЕС. Представят се и възможности за допълнително финансиране чрез прилогане на публично – частно партньорство (ПЧП). ПЧП за съжаление у нас не е особено популярно и са налице редица трудности пред него, както от законодателно естество, така и от чисто административно, поради което се избягва неговото рационално използване.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

- Разходите за управление на отпадъците имат най-висок дял в общите разходи за опазване на околната среда, като този дял непрекъснато нараства и изпреварва останалите сектори на околната среда.
- Основните сектори, в които се извършват разходи по управлението на отпадъците са индустрията и публичния сектор (за управление на битовите отпадъци от общините).

- За финансиране на оперативните разходи за управление на битовите отпадъци са собствените средства на организациите за оползотворяване на отпадъците и постъпления от такса битови отпадъци, реализирани от общината и общинският бюджет.
- Водещият източник за финансиране на инвестиционните разходи за управление на МРО са собствените средства на организациите по оползотворяване.
- Средствата за третиране на битовите отпадъци се осигуряват от целеви средства по линия на републиканския бюджет, собствени средства на общините и безвъзмездно финансиране (по линия на ОПОС и ПУДООС, в т.ч. от държавен бюджет).
- Препоръчително е използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите на местно и регионално ниво, свързани с ефективното управление на отпадъците.

ПРОГНОЗИ

Важен показател за управление на отпадъците е нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. Образованите битови отпадъци на човек от населението в Община Смядово, съгласно изготвения морфологичен анализ през 2019г. е 255,33 кг/жител/година. Съгласно данните за общото количество на образуваните отпадъци в Община Смядово и данните от НСИ за населението в общината към 31.12.2017 г. – 6118 жители, е определена норма на натрупване на отпадъците в Община Смядово – 256 кг/ж/г. Тази стойност е взета за базова при определяне на прогнозите за количествата образувани битови отпадъци до 2028 г. Предвид установената тенденция в непрекъснато намаляване на населението в общината не се установява същата закономерност в стойностите на образуваните отпадъците, генерирани на територията ѝ. Такава тенденция се наблюдава и при количествата на депонираните отпадъци, които се увеличават през разглеждания период. Населението на общината намалява с 1,24 % за периода 2015-2020 г., но годишната норма на натрупване на отпадъци на човек се увеличава. Това се дължи на увеличаване на дейността на търговските обекти и заведения, на земеделските производители, но най-вече на променящите се потребителски навици на домакинствата. За намаляване обема на депонираните битови отпадъци е препоръчително да се предприемат съответните мерки за ограничаване на тяхното образуване

Ако не бъдат предприети целенасочени мерки за предотвратяване на образуването на битови отпадъци, може да се очаква, че количеството на образуваните битови отпадъци в България ще нараства в резултат на икономически растеж, повишаване на доходите и потреблението в домакинствата. В резултат на разработването обаче на Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъците 2021-2028 г. и прилагане на мерките, предвидени в нея, може да бъде прогнозирано стабилизиране на количеството образувани битови отпадъци, като България продължи да е с един от най-благоприятните показатели „образувани битови отпадъци на жител/година”. Тенденциите в този показател са точен измерител за предотвратяването на образуването на отпадъци като най-високо ниво в йерархията на управление на отпадъците. Много по-неблагоприятен е показателят депонираните битови отпадъци на жител за България спрямо средното ниво на показателя за ЕС. В България количеството на депонираните отпадъци намалява с по-бързи темпове от средното за ЕС, но в България се депонират почти два пъти повече битови отпадъци на жител от средноевропейското ниво.

С цел осигуряване на единен и аргументиран подход при осъществяването на прогнозите за битови отпадъци през 2012 г. МОСВ утвърди Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци.

Морфологичен състав на отпадъците

Определянето на морфологичния състав на отпадъците е друг важен аспект на анализа. Морфологичният анализ на състава и количеството битови отпадъци, образувани на територията на Община Смядово е изготвен по проект „Определяне на морфологичния състав на битови отпадъци в България“ с възложител Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС). Изследването е проведено съобразно изискванията на Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, утвърдена със Заповед № РД-744 от 29.09.2012г. на МОСВ, в рамките на четири годишни сезона генерирани. Определянето на морфологичния състав на битовите отпадъци на Община Смядово е направено на база данни от 2019г. В следващата таблица е представен среднопретеглен морфологичния състав на битовите отпадъци в общината по основни компоненти и морфологичен състав на битовите отпадъци в общината в %.

Табл.№18 – Морфологичен състав на битовите отпадъци образувани в Община Смядово

Морфологичен състав	Средногодишен процент %
Хранителни	7,65%
Хартия	8,36%
Картон	4,94%
Пластмаса	17,72%
Текстил	5,56%
Гума	0,84%
Кожа	2,09%
Градински	21,42%
Дървесни	0,09%
Съкло	6,45%
Метали	5,82%
Инертни>4 см	1,70%
Опасни	1,18%
Други	4,80%
Ситна Фракция<4см	11,37%
Общо	100,00%

От изготвения Морфологичен анализ е видно, че с най-голям дял в общината са: градински – 21,42%; пластмаса – 17,72%; хартия – 8,36%; хранителни – 7,65%; метали – 5,82% и текстил – 5,56%. Инертните материали са 1,70% и опасни отпадъци - 1,18%.

Норми на натрупване и прогнозна промяна

Количествата образувани битови отпадъци за дадена административна единица са в зависимост от броя жителите и потребителските навици и възможности. За да се отчетат тези фактори е въведен терминът „норма на натрупване“ (НН). **Нормата на натрупване представлява средното годишно количество образувани битови отпадъци, които се падат на един жител.** Тази норма се използва при определянето на потенциала за образуване на битови отпадъци в дадена общност. Нормите на натрупване са прогнозираны въз основа на информация и допускания. Като изходна база, за целите на настоящата прогноза, е приета норма на натрупване от 229, изчислена при 1396,11 тона битови отпадъци, генерирани от постоянно живущото население на общината към 2020 г., което по данни на НСИ е 6109 души. Нормата на натрупване на отпадъци от един жител за периода 2021 – 2028 г. е изчислена на база данни за нормата на натрупване за период 2015-2020 г. и средния процент на изменение на нормата за периода. В следващата таблица са представени прогнозните стойности за нормата на натрупване, изчислени за постоянно живущото население в общината.

Табл.№19 – Прогнозни стойности за нормата на натрупване за периода 2020-2028 г.

Прогноза за количеството на отпадъците		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Общо количество отпадъци										
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване на отпадъците		1,88	1,88	1,88	1,88	1,88	1,88	1,88	1,88	1,88
Прогнозна норма на натрупване на отпадъци	кг/чов/год	229	225	221	217	213	210	206	202	198
Прогнозен брой на населението	брой	6109	5772	5691	5616	5548	5487	5416	5351	5291
Прогнозно количество на отпадъците - общо	т/год	1396,11	1298,70	1257,71	1218,67	1181,72	1152,27	1115,70	1080,90	1047,62

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТАБЛИЦИ И ФИГУРИ

- Таблица №1:** Количества депонирани смесени и разделно събрани битови отпадъци от община Смядово за периода 2015-2020 г. - стр. 2
- Таблица №2:** Морфологичен състав на образуваните отпадъци в Община Смядово – стр.3
- Таблица №3:** Референтни стойности на морфологичния състав на отпадъците, съгласно Методиката от НПУО 2014-2020 г. – стр.4
- Таблица №4:** Справка за сепарираните отпадъци от община Смядово на сепарищата инсталация на "Евроимпекс" за периода 2016-2020 г. – стр.5
- Фиг. №1:** Количества депонирани битови отпадъци за периода 2015-2020 – стр.5
- Таблица №5:** Сезонно разпределение на дела на биоразградимите отпадъци в Община Смядово – стр.6
- Таблица №6:** Оценка на количества биоотпадъците от поддържане на обществени площи, паркове и градини в Община Смядово – стр.7
- Таблица №7:** Количества отпадъци, получени от системата за разделно събиране на територията на Община Смядово за периода 2015-2020 г. – стр.9
- Таблица №8:** Количества разделно събрани и предадени за рециклиране отпадъци от площадки. Изкупвателни пунктове в Община Смядово 2015-2018 г. – стр.10
- Таблица №9:** Справка за предадените опасни отпадъци от домакинствата на Община Смядово, за период 2019 – 2020 г. – стр. 12
- Таблица №10:** Приходи от такса битови отпадъци по групи потребители - стр. 42
- Таблица №11 -** Разходи за управление на отпадъците – стр.42
- Фиг.2:** Съотношение между приходи от такса „БО“ и разходи за управление на отпадъците в Община Смядово за периода 2016-2019 г. (лева) – стр.42
- Таблица №12:** Среден процент събираемост такса „Битови отпадъци“ в Община Смядово – стр.43
- Таблица №13:** Разпределение на промилите за такса БО за отделните видове дейности и по населени места – стр. 43
- Таблица №14:** Контейнерен парк и периодичност на обслужване – стр. 46
- Табл. №15:** Сметосъбираща техника - стр. 47
- Табл. №16:** Контейнери за разделно събиране на отпадъци от опаковки, разположени на територията на Община Смядово – стр.52
- Табл. №17:** Размерът на обезпеченията по чл.60 от ЗУО и отчисленията по чл.64 от ЗУО – стр.61
- Табл.№18 –** Морфологичен състав на битовите отпадъци образувани в Община Смядово – стр. 65
- Табл.№19 –** Прогнозни стойности за нормата на натрупване за периода 2020-2028 г. – стр. 66